

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МАТЕМАТИКА)»**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Укладачі:

Наталія КУГАЙ, Оксана ЗАЇКА, Роман КУХАРЧУК, Людмила СУХОЙВАНЕНКО, Павло БІЛЧЕНКО,
Світлана МИСНИК

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МАТЕМАТИКА)»

Навчально-методичний посібник

Глухів-2025

Рекомендовано до друку та розповсюдження вченою радою Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (протокол № 5 від 26 листопада 2025 р.)

Рецензенти:

Ткаченко Н. М. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка;

Горій В. В. – учитель математики вищої категорії Глухівської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 3 Глухівської міської ради Сумської області.

Укладачі:

Кугай Натадія Василівна – доктор педагогічних наук, доцент кафедри фізикоматематичної освіти та інформатики, гарант ОПП;

Заїка Оксана Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізикоматематичної освіти та інформатики;

Кухарчук Роман Павлович – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фізико-математичної освіти та інформатики;

Сухойваненко Людмила Федорівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри фізико-математичної освіти та інформатики;

Біліченко Павло Геннадійович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту;

Мисник Світлана Олексіївна – старший викладач кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту.

Н 31

Наскрізна програма практичної підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» освітньо-професійної програми «Середня освіта (Математика)»: навчально-методичний посібник / укладачі: Кугай Н.В., Заїка О. В., Кухарчук Р. П., Сухойваненко Л. Ф., Біліченко П. Г., Мисник С. О. / за заг.ред. Кугай Н. В. Видання друге, перероблене. Глухів, 2025. 54 с.

ISBN 978-966-376-134-3

У навчально-методичному посібнику представлено наскрізну програму практичної підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» спеціальності А4 Середня освіта (Математика) освітньо-професійної програми «Середня освіта (Математика)».

Розкрито зміст та організацію різних видів практики в закладах загальної середньої освіти, закладах позашкільної освіти.

Посібник буде корисним здобувачам вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» спеціальності А4 Середня освіта (Математика) освітньо-професійної програми «Середня освіта (Математика)», педагогічним працівникам закладів вищої педагогічної освіти, вчителям закладів загальної середньої освіти.

УДК 373.2:378.147.32-027.22](073)

ISBN 978-966-376-134-3

© Кугай Наталія, Заїка Оксана, Кухарчук Роман, Сухойваненко Людмила,
Біліченко Павло, Мисник Світлана, 2025
© Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
I. ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ (безвідривної)	7
II. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ В ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ (на робочому місці вчителя математики)	12
III. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ В ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ (на робочому місці вчителя інформатики)	
IV. НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ПРАКТИКА З НАПИСАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ (безвідривна)	21
ДОДАТКИ	29

ПЕРЕДМОВА

Особливе місце в освітньому процесі займає практика як засіб закріплення теоретичних знань та опрацювання практичних навичок, практика є вагомою складовою системи навчання в університеті. Вона спрямована на застосування теоретичних знань, опанованих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок і умінь за відповідною спеціальністю.

Педагогічна практика – це навчальні заняття, що проходять у реальних умовах майбутньої діяльності студента в ролі вчителя. Особливість діяльності студента-практиканта у порівнянні з діяльністю більшості молодих спеціалістів полягає в тому, що суспільство ставить перед ними такі самі за складністю цілі і завдання, що і перед досвідченими вчителями. Тому університет повинен забезпечити формування у кожного студента системи основних знань, умінь, навичок і особистісних якостей, без яких практично не можна розпочати роботу в школі. У вирішенні цієї важливої проблеми значну роль виконує педагогічна практика.

Організація практичної підготовки студентів в університеті враховує специфіку галузі знань А Освіта предметної спеціальності Середня освіта (Математика), має систематичний характер. Наскрізна програма педагогічної практики студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення у процесі набуття достатнього обсягу знань та умінь відповідно до кваліфікаційної характеристики фахівця освітнього ступеня «Магістр».

Наскрізна програма практики здобувачів вищої освіти спеціальності А4 Середня освіта (Математика) другого (магістерського) рівня вищої освіти – це основний нормативний та навчально-методичний документ, який визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівця відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Магістр», що згідно з навчальним планом регламентує послідовність, тривалість різних видів практики, визначає мету, завдання та місце кожного виду практики у структурно-логічній схемі підготовки фахівця, визначає перелік компетентностей (загальних, фахових), що формуються наскрізною системою практик у професійній підготовці майбутнього фахівця.

Система педагогічних практик

№ ОК	Назва практики	Семестр	Кількість кредитів/годин	Тривалість (тижнів)		Форма контролю
				денна	заочна	
ОК13	Педагогічна практика (безвідривна)	1	3/90	2	1	диф. залік
ОК14	Виробнича практика в профільній школі (на робочому місці вчителя математики)	2	7,5/225	5	3	диф.залік
ОК15	Виробнича практика в профільній школі (на робочому місці вчителя інформатики)	3	7,5/225	5	3	диф. залік
ОК16	Науково-дослідницька практика з написання магістерської роботи (безвідривна)	1-3	6/180	4	2	залік
	ВСЬОГО		24/720			

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Нормативні вимоги щодо місця практики в освітньому процесі та їх організаційно-методичного забезпечення ґрунтуються на: Конституції України, Законах України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про ліцензування видів господарської діяльності», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про післядипломну освіту», «Про колективні договори та угоди», «Про оплату праці», «Про охорону праці», «Про доступ до публічної інформації», «Про захист персональних даних»; постановах КМУ №1134 від 17.08.2002 р.; Про затвердження нормативів чисельності студентів, аспірантів, докторантів, здобувачів наукового ступеня кандидата наук, слухачів, інтернів, клінічних ординаторів на одну штатну посаду науково-педагогічного працівника у ВНЗ III-IV р.а. та ВНЗ з післядипломної освіти державної форми власності, №266 від 29 квітня 2015 р. «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», №1187 від 30 грудня 2015 року «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» зі змінами, внесеними постановою КМУ від 10 травня 2018 р. № 347 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187», №1341 від 23 листопада 2011 р. «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій»; №579 від 12 серпня 2015 р. «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність»; постанові КМУ № 261 від 23.03.2016 р. «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)»; наказах МОН від 07.08.2002 р. №450 «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів», наказі МОН України від 12.10.2017 №1368 «Про зміни до наказу МОН України від 12.05.2016 року №506 «Про затвердження Переліку предметних спеціалізацій спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)», за яким здійснюється формування і розміщення державного замовлення та поєднання спеціальностей (предметних спеціалізацій) в системі підготовки педагогічних кадрів», наказі МОН № 93 від 8 квітня 1993 р. «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міносвіти № 351 від 20.12.94 р. «Про внесення змін до Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України»; Концепції «Нова українська школа»: концептуальні засади реформування середньої школи, схваленої рішенням колегії МОН України №10 від 27.10.2016 року; Методичних рекомендаціях до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти («Внутрішня система забезпечення якості освіти: Абетка для директора»); Стратегії розвитку Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка на 2021-2025 роки, Регламенті Глухівського НПУ ім. О. Довженка; Статуті Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, Правилах внутрішнього розпорядку; Правилах прийому до Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка; Положенні про організацію освітнього процесу в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка та інших нормативних документах; положенні про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в аспірантурі (поза аспірантурою) та докторантурі Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Практики є обов'язковим компонентом підготовки фахівців із вищою освітою. Практики передбачають безперервність та послідовність їх проведення для формування необхідного обсягу теоретичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти.

Комплекс практик є логічною частиною системи професійної підготовки вчителя, спрямованою на формування у майбутнього педагога комплексу фахових і загальних компетентностей, зокрема:

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області й професійної діяльності.

ЗК 2. Володіння навичками критичного мислення.

ЗК 3. Володіння комунікативними навичками, здатність проявляти емпатію. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності й відповідального ставлення до обов'язків; здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК. 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 10. Здатність виявляти повагу й цінувати українську національну культуру; проявляти толерантність та повагу до культурної різноманітності у суспільстві; здатність до вираження української культурної ідентичності, творчого самовираження.

ЗК 11. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини й громадянина; реалізувати свої права й обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК 12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

(фахові компетентності й програмні результати навчання вказані нижче для кожного виду практик).

Головними умовами ефективності практик студентів є теоретична обґрунтованість, навчаючий та виховний характер, комплексний підхід до їхнього змісту та організації, систематичність, наступність і безперервність.

Під час оцінювання якості проходження практик ураховуються різні види діяльності студентів.

Критерії оцінювання

Оцінка за ECTS та бали	Показники
А 90-100	Завдання практики виконані на високому рівні якості, а саме: студент проявив себе як організований, сумлінний, ініціативний у всіх видах роботи, завоював повагу і високу оцінку серед дитячого і педагогічного колективів навчального закладу, методистів, керівників практики, здав у визначений термін правильно оформлену документацію.
В 82-89	Завдання практики виконані на достатньому рівні якості, а саме: студентом допущено деякі помилки, які він зміг самостійно виправити або пояснити причину їхнього допущення; в ході практики студентом-практикантом не допускалась неорганізованість, шаблонність в усіх видах роботи; студент добре зарекомендував себе серед дитячого і педагогічного колективів навчального закладу, методистів і керівників практики; здав у визначений термін правильно оформлену документацію.
С 74-81	Практикант виконав програму практики, проявив ініціативу в роботі, однак допускав незначні помилки при проведенні окремих форм навчальної, методичної або виховної роботи і затрудняється самостійно виправити або пояснити причину їх допущення; під час педпрактики студентом-практикантом не допускалась неорганізованість, шаблонність у всіх видах роботи; студент добре зарекомендував себе серед дитячого і педагогічного колективів навчального закладу, методистів і керівників практики; здав у визначений термін правильно оформлену документацію.
D 64-73	студент на задовільному рівні якості підготовлений до виконання завдань практики, допускає незначні порушення вимог педагогіки і психології, які вміє виправити і пояснити при звертанні уваги на них методиста і не повторює їх під час подальшої роботи з дитячим колективом. Студент проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний. Студент вчасно здав документацію, в яку можуть бути внесені незначні доповнення і поправки за вказівкою групового керівника або методиста практики.
Е 60-63	Практикант виконав програму практики, однак не проявив достатніх знань з психології, педагогіки, методик фахових предметів і вмінь застосовувати їх у практичній діяльності, допускав помилки під час проведення уроків і виховних заходів, не враховував у достатній мірі вікові та індивідуальні особливості учнів, їхні інтереси. Студент невчасно здав документацію.
FX 35-59	Практикант не виконав завдання практики внаслідок слабких знань з предмету і методики його викладання або безвідповідально ставився до своїх обов'язків.
F 1-34	

I. ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ (безвідривна)

№ОК	Назва практики	Семестр	Кількість кредитів/годин	Тривалість (тижнів)		Форма контролю
				денна	заочна	
ОК13	ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА (безвідривна)	1	3/90	2	1	диф. залік

Відповідальна кафедра: фізико-математичної освіти та інформатики.

База практики: Відповідно до Закону України «Про позашкільну освіту» до баз практики відносяться:

- заклади позашкільної освіти;
- центри позашкільної освіти, до числа яких належать: заклади загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типів і форм власності, в тому числі школи соціальної реабілітації, міжшкільні навчально-виробничі комбінати, заклади професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої;
- гуртки, секції, клуби, культурно-освітні, спортивно-оздоровчі, науково-пошукові об'єднання на базі закладів загальної середньої освіти, міжшкільних навчально-виробничих комбінатів, закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої;
- клуби та об'єднання за місцем проживання незалежно від підпорядкування, типів і форм власності;
- культурно-освітні, фізкультурно-оздоровчі, спортивні та інші заклади освіти, установи;
- фонди, асоціації, діяльність яких пов'язана із функціонуванням позашкільної освіти.

Базами практики для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта є заклади позашкільної освіти, насамперед міста Глухова, які забезпечують виконання програми практики.

Студенти можуть самостійно, за погодженням з керівником практики та з кафедрою фізико-математичної освіти та інформатики, обирати для себе базу проходження практики і пропонувати її для укладання відповідного договору.

Пояснювальна записка

Безвідривна педагогічна практика реалізується на I курсі ОС «Магістр» протягом 1 семестру (один день на тиждень (10 тижнів) без відриву від занять, 10 днів) в закладах позашкільної освіти. Основною ознакою безвідривної практики є її одночасне проходження з освітнім процесом у ЗВО.

Педагогічна практика (безвідривна) – обов'язковий освітній компонент ОПП «Середня освіта (Математика)», реалізація якого спрямована на розширення й закріплення теоретичних знань і практичних умінь, засвоєних магістрантами в процесі навчання, набуття й удосконалення практичних навичок з обраної магістерської програми, підготовку до майбутньої професійної діяльності.

За ОПП «Середня освіта (Математика)» випускники магістратури можуть працювати методистами позашкільного закладу, організаторами позакласної та позашкільної виховної роботи з дітьми, педагогами-організаторами. Оскільки заклади позашкільної освіти мають низку особливостей в організації й проведенні занять, то на з'ясування цих особливостей і спрямована ця практика.

Безвідривна практика має свої особливості. Правильна її організація сприяє формуванню умінь і навичок спостерігати за педагогічним процесом і аналізувати його, відчутти усю складність і привабливість обраної професії. Педагогічна діяльність студентів передбачає знайомство з організацією освітнього процесу в закладах позашкільної освіти, практикою виховної роботи в усій її багатогранності та складності, а також опанування складовими професійної компетентності майбутнього вчителя, які базуються на знаннях теорії й практики навчання та виховання.

За термін практики студент-практикант вивчає особливості організації роботи закладів позашкільної освіти з актуальних проблем навчання й виховання учнів різного віку, ознайомлюється з роботою методиста позашкільного закладу, організатора позакласної та позашкільної виховної роботи з дітьми, педагога-організатора; відповідною документацією.

1. Мета та завдання практики

Під час педагогічної практики створюються умови для реалізації набутих знань з соціально-гуманітарних, фахових дисциплін, з педагогіки та психології.

Метою педагогічної практики (безвідривної) є оволодіння здобувачами системою компетентностей для цілісного виконання комплексу функціональних обов'язків методиста позашкільного закладу освіти, організатора позакласної та позашкільної виховної роботи з дітьми, педагога-організатора, зокрема поглиблення і закріплення знань студентів із циклу професійно-педагогічної підготовки, а також вироблення навичок організації гурткової роботи та здійснення безпосереднього проведення занять гуртка в межах обраного напрямку позашкільної освіти.

Основні **завдання** безвідривної педагогічної практики:

- ознайомлення з системою навчально-виховної роботи в позашкільному закладі;
- ознайомлення з особливостями організації позакласної та позашкільної виховної роботи з дітьми;
- вивчення системи роботи керівника гуртка дослідницько-експериментального напрямку та технологій організації виховної роботи в учнівському колективі;

- ознайомлення з посадовими обов'язками педагога-організатора; методиста (шкільного та позашкільного закладу);
- ознайомлення з напрямками роботи педагога позашкільного закладу, документацією;
- формування у студентів прикладних умінь застосовувати знання з вікової та педагогічної психології у практиці організаторської діяльності;
- вироблення у студентів навичок самостійного аналізу інтелектуальної та особистісної сфери учнів та їх впливу на ефективність заняття;
- стимулювання самостійного теоретичного пошуку в процесі роботи у бібліотеці.

Мета, завдання та зміст безвідривної практики спрямовані на формування в здобувачів вищої освіти компетентностей, зокрема:

Фахові компетентності (ФК)

ФК 1. Здатність забезпечувати здобуття здобувачами математичної й інформатичної освіти українською мовою. Здатність розвивати мовно-комунікативні вміння й навички здобувачів.

ФК 3. Здатність проводити навчальні заняття з математики й інформатики з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб здобувачів.

ФК 5. Здатність спланувати дослідницьку роботу з математики, інформатики, а також на межі вказаних предметних галузей; проаналізувати й узагальнити її результати, підготувати й оприлюднити презентацію, звіт, тези, статтю.

ФК 6. Здатність до партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу в закладах позашкільної освіти.

ФК 7 Здатність здійснювати професійні функції у процесі інклюзивного навчання, адекватно добирати засоби й методи навчання для осіб з обмеженими можливостями здоров'я, створювати умови для їх розвитку і саморозвитку, повноцінної соціалізації з допомогою здоров'язбережувальних технологій.

ФК 8. Здатність здійснювати безперервний професійний розвиток (здатність до поглиблення теоретичних і методологічних знань у сфері математичних, інформативних і педагогічних наук, а також на межі предметних галузей; здатність використовувати інновації у професійній діяльності й застосовувати різноманітні підходи до розв'язування проблем у педагогічній діяльності; здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності й визначати індивідуальні професійні потреби).

ФК 9. Здатність до організації і проведення освітнього процесу з математики та інформатики в закладах позашкільної освіти.

ФК 10. Здатність розробляти та впроваджувати комп'ютерні програми (технології), технології дистанційної освіти та використовувати існуючі. Здатність проектувати програмні комплекси, бази даних, веб-додатки за допомогою відповідного програмного та комп'ютерного технічного забезпечення, здійснювати налаштування й адміністрування комп'ютерних мереж, у тому числі навчальних комп'ютерних мереж, визначати методику пошуку ефективного технічного рішення.

ФК 11.Здатність аналізувати зміст існуючих підручників, збірників задач, методичних і навчальних посібників та інших дидактичних матеріалів, зміст різних електронних ресурсів, призначених для комп'ютерної підтримки процесу навчання математики, інформатики.

ФК 12. Здатність добирати й застосовувати сучасні й ефективні методики й технології навчання математики, інформатики, виховання й розвитку здобувачів.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Демонструє достатні знання, вміння, навички й переконання в необхідності здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою (вільно спілкується українською мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять з математики й інформатики).

ПРН 2. Володіє концептуальними та методологічними знаннями з елементарної математики, інформатики, вищої математики, здатен застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 4. Демонструє готовність до практичного застосування математичних знань та умінь, знань з інформатики у повсякденному житті та у широкому діапазоні можливих місць виконання професійних обов'язків.

ПРН 5. Знає й уміє добирати доцільні форми, методи й засоби навчання математики, інформатики відповідно до виду, мети й завдань заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей здобувачів для досягнення результатів навчання, формування компетентностей.

ПРН 6. Знає зміст і особливості інноваційних технологій і методик навчання математики й інформатики та здатен упроваджувати їх. Уміє ефективно поєднувати різні технології та інструменти навчання (включаючи електронне, дистанційне навчання).

ПРН 7. Володіє в необхідному обсязі знаннями з вікової психології, педагогіки й здатен використовувати їх для організації індивідуальної та групової роботи здобувачів з математики й інформатики для ефективної комунікації учасників освітнього процесу.

ПРН 9. Знає і вміє застосовувати методи збору інформації, її узагальнення, структурування, систематизації, аналізу, синтезу, оцінювання.

ПРН 10. Використовує цифрові освітні пристрої, їх базове програмне забезпечення; здатен працювати з операційними системами, сервісами, застосунками, файлами, мережею Інтернет.

ПРН 11. Знає і застосовує правила критичного оцінювання інформації та критерії медіаграмотності (достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів, на прийняття

рішень); правила безпеки роботи в цифровому середовищі, зокрема здатен забезпечувати захист і збереження персональних даних.

ПРН 12. Свідомо добирає існуючі електронні (цифрові) освітні ресурси, модифікує, редагує й комбінує їх, створює нові електронні (цифрові) ресурси (за потреби); оцінює їх ефективність для досягнення навчальних цілей з математики, інформатики відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовки й потреб здобувачів; використовує безпечне освітнє електронне (цифрове) освітнє середовище для навчання здобувачів математики, інформатики.

ПРН 13. Демонструє спроможність здійснювати професійні функції у процесі інклюзивного навчання, адекватно добирати засоби й методи навчання для осіб з обмеженими можливостями здоров'я, створювати умови для їх розвитку і саморозвитку, повноцінної соціалізації з допомогою здоров'я збережувальних технологій.

ПРН 14. Вміє проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, ефективно працювати автономно та в команді, організувати співпрацю здобувачів та комунікацію з їхніми батьками.

ПРН 15. Здатний аналізувати зміст підручників, збірників задач, методичних і навчальних посібників та інших дидактичних матеріалів, зміст різних електронних ресурсів, призначених для комп'ютерної підтримки, що призначено для навчального й методичного забезпечення процесу з математики, інформатики.

2. Зміст діяльності студентів-практикантів

Програма педагогічної практики студентів реалізується, головним чином, через систему завдань, що тісно пов'язані з вивченням теоретичних педагогічних курсів та із самостійною аналітично-творчою діяльністю студента.

1. Ознайомлення з посадовими обов'язками педагога-організатора, методиста (шкільного та позашкільного закладу освіти).
2. Вивчення й аналіз основних нормативних документів, що регламентують роботу закладу позашкільної освіти в контексті ідей Нової української школи.
3. Спостереження та аналіз відвіданих занять керівника гуртка в закладі позашкільної освіти згідно з розкладом (орієнтовна кількість 3).
4. Самоаналіз проведених занять (орієнтовна кількість 1).
5. Підготовка та проведення всіх занять гуртка згідно з розкладом (2 з цих занять – залікові).
6. Підготовка характеристики закладу позашкільної освіти.
7. Підготовка доповіді з актуальних проблем позашкільної освіти для участі в науково-методичному семінарі, конференції або інших наукових заходах ФПФМО.
8. Участь у настановчій та підсумковій конференціях з практики в закладах позашкільної освіти.
9. Оформлення та подання на перевірку звітної документації.

Етапи педагогічної практики в закладах позашкільної освіти

I. Організаційний етап

1. Участь у настановчій конференції. Одержання направлень для проходження практики, настанов щодо її організації, складання графіку проведення залікових занять гуртка.
2. Ознайомлення із адміністрацією закладу позашкільної освіти, керівником гуртка, учнями, функціями організатора позакласної та позашкільної виховної роботи з дітьми, специфікою організації освітнього процесу у закладах позашкільної освіти, основними нормативними документами, що регламентують роботу закладу.
3. Складання індивідуального плану педагогічної практики (безвідривної) в закладах позашкільної освіти.
4. Вивчення календарного планування занять у відповідному гуртку на період практики. Вибір тем залікових занять та узгодження дат їх проведення з керівником гуртка та керівниками практики.
5. Вивчення плану роботи методичного об'єднання, циклових комісій керівників гуртків в закладі позашкільної освіти.
6. Вибір теми для виступу.

II. Основний етап

1. Спостереження та аналіз особливостей проведення занять у гуртках.
2. Консультації з керівником гуртка, керівниками практики щодо виконання завдань практики.
3. Відвідування й аналіз занять гуртка з математики (інформатики), проведених керівником гуртка.
4. Підготовка і проведення пробних занять гуртка, їх самоаналіз.
5. Підготовка (складання планів-конспектів, затвердження їх керівником гуртка та керівником практики від кафедри) і проведення залікових занять.
6. Виконання завдань дослідницького характеру (аналіз використовуваної додаткової навчальної і методичної літератури для учнів гуртка та керівника гуртка, спостереження, опитування, анкетування та ін.).
7. Підготовка характеристики закладу позашкільної освіти.
8. Оформлення доповіді з актуальних проблем позашкільної освіти.

III. Підсумковий етап

1. Написання звіту про виконання програми безвідривної педагогічної практики в закладах позашкільної освіти.
2. Оформлення, упорядкування та подання на перевірку звітної документації.
3. Участь у звітній конференції за підсумками практики в закладах позашкільної освіти.

3. Форми звітності студента про практику

Після завершення терміну проходження педагогічної практики студент має представити методисту на кафедру таку документацію:

1. Звіт про виконання програми безвідривної педагогічної практики в закладах позашкільної освіти. У звіті слід висвітлити: місце та умови проходження практики (характеристика бази практики; група, прізвище, ім'я, по батькові керівника гуртка, список учнів гуртка); зміст практичної підготовки студента та її стислий аналіз (перелік занять гуртка, які проводив керівник гуртка, перелік занять гуртка, які проводив здобувач); знання, уміння, навички, придбані та вдосконалені під час практики; труднощі, що виникли у процесі практичної діяльності; пропозиції щодо вдосконалення процесу практичної підготовки студентів (Додаток А4).

2. Розгорнуті плани-конспекти залікових занять гуртка з математики (інформатики), які провів здобувач.
3. Плани-конспекти занять гуртка з математики (інформатики), які провів здобувач.
4. Аналіз заняття гуртка, проведеного керівником гуртка.
5. Самоаналіз проведеного заняття гуртка.
6. Текст доповіді з актуальних проблем позашкільної освіти та презентацію доповіді.

Усі документи повинні бути охайно написані від руки або віддруковані на стандартних аркушах паперу формату А4, оформлені відповідно до правил діловодства.

4. Норми оцінювання роботи студентів під час практики

Основні критерії оцінювання

1. Уміння застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності та теоретичне осмислення студентом практичної професійної діяльності.
2. Ступінь сформованості професійно-педагогічних умінь, навичок.
3. Креативність і самостійність виконань завдань педагогічної практики.
4. Рівень удосконалення мовної, комунікативної, педагогічної, психологічної, дослідницької компетенцій.
5. Рівень професійної спрямованості.

Основними показниками для оцінювання роботи студента за час практики є: виконання програми практики, результати виконання індивідуальних завдань, навчальна і трудова дисципліна під час практики, якість звітної документації.

Ідентичні роботи оцінюються F.

Розподіл балів за видами робіт

№ з/п	Види діяльності студента-практиканта	Кількість балів
1	Плани-конспекти занять гуртка	40
2	Доповідь та презентація	30
3	Якість оформлення документації	10
4	Дотримання режиму відвідування бази практики (оцінювання цього критерію здійснюється на основі поточної перевірки присутності студента-практиканта на базі практики та відповідальності під час виконання індивідуального плану роботи)	20
	Всього	100

Зауваження. У разі дистанційного навчання всі завдання залишаються без змін, а заняття проводяться на платформі, визначеній освітнім закладом позашкільної освіти.

Рекомендована література

1. Закон України «Про позашкільну освіту» (зі змінами та доповненнями). Режим доступу: [чинна редакція на [Zakon.rada.gov.ua](http://zakon.rada.gov.ua)].
2. Про організацію освітньої діяльності в закладах позашкільної освіти у 2023/2024 навчальному році. Лист Міністерства освіти і науки України від 23.09.2023 № 1/12609-23.
3. Про затвердження методичних рекомендацій щодо організації діяльності центрів національно-патріотичного виховання. Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.02.2024 № 141. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-organizaciyi-diyalnosti-centriv-nacionalno-patriotichnogo-vihovannya>
4. Про затвердження Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2024 рік (за основними напрямками позашкільної освіти). Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.12.2023 № 1527. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/>
5. Проект Концепції розвитку позашкільної освіти на 2025–2030 роки. (Документ для громадського обговорення). Режим доступу: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/gromadske-obgovorennya/2025/05/14/proyekt-kontseptsiyi-rozvitku-pozashkilnoyi-osviti-2025-2030-14-05-2025.pdf>.

6. Дорожня карта стратегічного розвитку позашкільної освіти України на 2019-2023 рр.// Стратегія розвитку позашкільної освіти / за ред. проф. О. В. Биковської. Київ : ІВЦ АЛКОН, 2018. С.76-84.
7. Закон України «Про позашкільну освіту». Режим доступу: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>.
8. Лист МОН від 19.05.2020 №6/663-20 «Про надання організаційно-методичних рекомендацій щодо навчання за допомогою дистанційних технологій в позашкільній освіті». Режим доступу: https://deponms.carpathia.gov.ua/uploads/newdocs/6_643-20-MON.pdf.
9. Лист МОН від 07.10.2019 №1/9-629 «Про освітні та навчальні програми з позашкільної освіти». Режим доступу: <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2019/10/11/345345345.pdf>.
10. Моделювання портфоліо педагога : навч.-метод. посіб. / уклад. Н. В. Бахмат. 2-ге вид., переробл. і допов. Кам'янець-Подільський : Буйницький О. А., 2014. 72 с.
11. Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2019/2020 навчальному році : лист ІМЗО No 22.1/10-2876 від 22 серп. 2019 р. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/65463.
12. Навчальні програми з позашкільної освіти науково-технічного напрямку / за ред. Биковського Т.В., Шкури Г. А. Київ : УДЦПО, 2014. В. 1. 263 с. (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. лист № 1/11-17865 від 11.11.2014 р.).
13. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / заг. ред. Н. М. Бібик. Київ : Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
14. Стратегія розвитку позашкільної освіти / за ред. проф. О. В. Биковської. Київ : ІВЦ АЛКОН, 2018. 96 с. Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/23320/1/Stratehiiia%20Rozvyt%20ozashkilnoi%20Osvity.pdf>.

II. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ В ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ
(на робочому місці вчителя математики)

III. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ В ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ
(на робочому місці вчителя інформатики)

№ ОК	Назва практики	Семестр	Кількість кредитів/годин	Тривалість (тижнів)		Форма контролю
				денна	заочна	
ОК14	Виробнича практика в профільній школі (на робочому місці вчителя математики)	2	7,5/225	5	3	диф. залік
ОК15	Виробнича практика в профільній школі (на робочому місці вчителя інформатики)	3	7,5/225	5	3	диф. залік

Відповідальні кафедри:

фізико-математичної освіти та інформатики;
педагогіки та менеджменту освіти, психології та соціальної роботи.

База практик: заклади загальної середньої освіти м. Глухова.

1. Мета та завдання практик

Метою практик є набуття здобувачами професійних умінь і навичок, необхідних для проведення уроків з математики (2 сем.)/інформатики (3 сем.), організації різних видів навчальної, виховної та методичної роботи, виконання функцій класного керівника, а також застосування сучасних педагогічних технологій у профільній школі.

Завданнями педагогічної практики визначені:

- ✓ опанування загальними науково-теоретичними основами навчання шкільного курсу математики/інформатики в профільній школі;
- ✓ розвиток у майбутніх учителів математики/інформатики педагогічних умінь і професійно значущих якостей особистості; забезпечення підготовки студентів до проведення уроків різного типу із застосуванням оптимальних форм організації діяльності учнів і методів навчання, що активізують пізнавальну діяльність учнів; використовувати в практиці інноваційні педагогічні технології;
- ✓ навчання студентів, спираючись на нові педагогічні технології, впроваджувати в освітній процес блочні системи подачі, закріплення та повторення вивченого матеріалу; застосовувати індивідуалізацію і рівневу диференціацію в освітньо-виховному процесі з опорою на знання з педагогіки, фізіології та психології; виконувати функції класного керівника, працювати з колективом учнів, громадськими юнацькими організаціями;
- ✓ розвиток здатності до ефективного використання цифрових освітніх ресурсів на уроках математики/інформатики в профільній школі;
- ✓ забезпечення зв'язку теоретичних знань з математики/інформатики із реальним педагогічним процесом і можливістю їх застосування на практиці;
- ✓ доскональне вивчення структури та змісту чинних навчальних програм, підручників і навчально-методичних посібників з математики/інформатики (профільна школа);
- ✓ розширення й поглиблення досвіду організації та проведення позаурочної та позакласної роботи з математики/інформатики, вивчення шляхів реалізації завдань із виховання особистості учня у процесі урочної, позаурочної та позакласної роботи;
- ✓ розвиток здатності здійснювати трудове, моральне, екологічне, естетичне, патріотичне, фізичне та інші види виховань учнів у процесі вивчення математики/інформатики в профільній школі;
- ✓ удосконалення здатності виконувати функції класного керівника працювати з колективом учнів, юнацькими об'єднаннями; формування вмінь організувати різноманітні види навчально-пізнавальної діяльності учнів на заняттях (колективну, групову та індивідуальну).

Мета, завдання та зміст педагогічної практики в профільній школі спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти компетентностей, зокрема:

ФК 1. Здатність забезпечувати здобуття здобувачами математичної/інформатичної освіти українською мовою. Здатність розвивати мовно-комунікативні вміння й навички здобувачів.

ФК 2. Здатність моделювати зміст навчання з математики/інформатики (профільна школа) в ЗЗСО відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів. Здатність формувати й розвивати в здобувачів під час навчання математики/інформатики, на межі предметних галузей в ЗЗСО ключові компетентності та вміння, які є спільними для всіх компетентностей.

ФК 3. Здатність проводити навчальні заняття з математики/інформатики в ЗЗСО та забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб здобувачів.

ФК 4. Здатність розробляти критерії й обирати інструменти оцінювання; здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з математики/інформатики; надавати здобувачам зворотний зв'язок щодо результатів оцінювання та рекомендації щодо покращення результатів навчання.

ФК 6. Здатність до партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу в ЗЗСО (профільна школа).

ФК 7. Здатність здійснювати професійні функції у процесі інклюзивного навчання, адекватно добирати засоби й методи навчання для осіб з обмеженими можливостями здоров'я, створювати умови для їх розвитку і саморозвитку, повноцінної соціалізації з допомогою здоров'язбережувальних технологій.

ФК 8. Здатність здійснювати безперервний професійний розвиток (здатність до поглиблення теоретичних і методологічних знань у сфері математичних/інформатичних і педагогічних наук, а також на межі предметних галузей; здатність використовувати інновації у професійній діяльності й застосовувати різноманітні підходи до розв'язування проблем у педагогічній діяльності; здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності й визначати індивідуальні професійні потреби).

ФК 9. Здатність до організації і проведення освітнього процесу з математики/інформатики в ЗЗСО.

ФК 10. Здатність розробляти та впроваджувати комп'ютерні програми (технології), технології дистанційної освіти та використовувати існуючі.

ФК 11. Здатність аналізувати зміст існуючих підручників, збірників задач, методичних і навчальних посібників та інших дидактичних матеріалів, зміст різних електронних ресурсів, призначених для комп'ютерної підтримки процесу навчання математики/інформатики в профільній школі.

ФК 12. Здатність добирати й застосовувати сучасні й ефективні методи й технології навчання математики/інформатики в профільній школі.

Виконання завдань виробничої практики спрямоване на досягнення програмних результатів навчання (ПРН), зокрема:

ПРН 1. Демонструє достатні знання, вміння, навички й переконання в необхідності здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою (вільно спілкується українською мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять з математики/інформатики).

ПРН 2. Володіє концептуальними та методологічними знаннями з елементарної й вищої математики/інформатики, здатен застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3. Знає сутність і основні методи доведення математичних тверджень у навчанні математики; вміє їх застосовувати. Уміє розв'язувати задачі з математики різних рівнів складності (для практики у 2 сем.).

ПРН 4. Демонструє готовність до практичного застосування математичних/інформатичних знань та умінь у повсякденному житті та у широкому діапазоні можливих місць виконання професійних обов'язків.

ПРН 5. Знає вимоги до результатів навчання за державними стандартами освіти, освітніми програмами, ключові, загальні й фахові компетентності здобувачів освіти; знає й уміє добирати доцільні форми, методи й засоби навчання математики/інформатики відповідно до виду, мети й завдань заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей здобувачів для досягнення результатів навчання, формування компетентностей.

ПРН 6. Знає зміст і особливості інноваційних технологій і методик навчання математики/інформатики та здатен упроваджувати їх. Уміє ефективно поєднувати різні технології та інструменти навчання (включаючи дистанційне навчання).

ПРН 7. Володіє в необхідному обсязі знаннями з вікової психології, педагогіки й здатний використовувати їх для організації індивідуальної та групової роботи здобувачів з математики/інформатики для ефективної комунікації учасників освітнього процесу.

ПРН 8. Знає методи й технології оцінювання результатів навчання, вимоги і правила дотримання академічної доброчесності. Вміє визначати цілі оцінювання, обирати інструменти оцінювання, планувати, організувати й проводити оцінювання результатів навчання; контролювати дотримання вимог і правил академічної доброчесності здобувачами під час проведення оцінювання результатів навчання з математики/інформатики.

ПРН 10. Використовує цифрові освітні пристрої, їх базове програмне забезпечення; здатен працювати з операційними системами, сервісами, застосунками, файлами, мережею Інтернет.

ПРН 11. Знає і застосовує правила критичного оцінювання інформації та критерії медіаграмотності (достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів, на прийняття рішень); правила безпеки роботи в цифровому середовищі, зокрема здатен забезпечувати захист і збереження персональних даних.

ПРН 12. Свідомо добирає існуючі електронні (цифрові) освітні ресурси, модифікує, редагує й комбінує їх, створює нові електронні (цифрові) ресурси (за потреби); оцінює їх ефективність для досягнення навчальних цілей з математики/інформатики відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовки й потреб здобувачів; використовує безпечне освітнє електронне (цифрове) освітнє середовище для навчання здобувачів математики/інформатики, оцінювання та моніторингу їхніх результатів навчання (у тому числі під час дистанційного навчання).

ПРН 13. Демонструє спроможність здійснювати професійні функції у процесі інклюзивного навчання, адекватно добирати засоби й методи навчання для осіб з обмеженими можливостями здоров'я, створювати умови для їх розвитку і саморозвитку, повноцінної соціалізації з допомогою здоров'язбережувальних технологій.

ПРН 14. Вміє проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, ефективно працювати автономно та в команді, організувати співпрацю здобувачів та комунікацію з їхніми батьками.

ПРН 15. Здатний аналізувати зміст підручників, збірників задач, методичних і навчальних посібників та інших дидактичних матеріалів, зміст різних електронних ресурсів, призначених для комп'ютерної підтримки, що призначено для навчального й методичного забезпечення процесу з математики/інформатики.

ПРН 16. Володіє методикою проведення лекційних, практичних і лабораторних занять із дисциплін за профілем спеціальності у ЗЗСО.

2. Права й обов'язки студентів-практикантів

Студент-практикант зобов'язаний своєчасно виконувати всі види робіт, передбачені програмою практики, проводити навчально-виховну роботу, забезпечуючи єдність навчання, розвитку та виховання учнів:

- ✓ студенти-практиканти мають право з усіх питань, що виникають у процесі практики, звертатись до керівників практики від університету; вносити пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу, організації практики; брати участь у громадському житті освітнього закладу, у конференціях та нарадах; користуватись бібліотекою, кабінетами та науково-методичними посібниками, що в них зберігаються;
- ✓ студенти-практиканти зобов'язані з'являтися в освітній заклад за 20 хвилин до початку занять та знаходитись там протягом 6 годин робочого дня; або бути присутнім протягом всіх уроків у дистанційному режимі;
- ✓ студент-практикант повинен мати охайний вигляд, бути зразком працьовитості, організованості, ввічливості, завжди проявляти відповідний педагогічний такт у спілкуванні з учнями, вчителями, адміністрацією та батьками, брати активну участь у громадському житті колективу освітнього закладу;
- ✓ кожен студент веде щоденник, у якому фіксує результати спостережень та аналізу навчально-виховної роботи з учнями, а також складає плани-конспекти для проведення ним уроків та позакласних заходів із математики/інформатики;
- ✓ практикант організовує свою діяльність у відповідності з вимогами статуту освітнього закладу, виконує правила внутрішнього розпорядку, виконує вказівки адміністрації та керівників практики. У разі невиконання вимог, які ставляться до практикантів, порушник може бути усунутим від проходження практики;
- ✓ студент, якого усунули від практики, або студент, робота якого під час практики визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав навчальний план даного семестру. За рішенням ради факультету йому можна призначити повторне проходження практики без відриву від навчальних занять в університеті;
- ✓ на період практики один студент із групи, що проходять практику у відповідному закладі освіти, призначається старостою групи. В обов'язки старости входить облік відвідування студентів, загальна організація роботи, повідомлення студентів про колективні консультації та семінари, виконання доручень керівників практики.

Зміст діяльності студентів-практикантів включає такі компоненти:

1. Комплексне вивчення системи навчально-виховної роботи школи.
2. Навчальна та позакласна робота з предметів.
3. Виховна робота з класом, позакласна робота.
4. Методична робота.
5. Робота з психолого-педагогічного аналізу.

Перед початком педагогічної практики проводиться настановча конференція, у роботі якої беруть участь викладачі фахових кафедр, а також викладачі педагогіки та психології.

Період проходження практики студентами умовно поділяється на три етапи: ознайомлювальний, основний, заключний.

Протягом першого тижня студент-практикант повинен комплексно вивчити навчально-виховний процес школи:

а) провести бесіди з адміністрацією школи (директором, завучем, організатором з позакласної роботи) і з'ясувати:

- ✓ науково-методичну проблему, над якою працює школа;
- ✓ перспективний, річний, виховний план роботи школи;
- ✓ план роботи методичного об'єднання вчителів математики/інформатики;
- ✓ графік проведення і тематика семінарів учителів математики/інформатики.

б) провести бесіду з класним керівником:

- ✓ зібрати загальні відомості про клас;
- ✓ ознайомитися з планом виховної роботи, класним журналом, особовими справами учнів, медичними картками, щоденниками;
- ✓ ознайомитися з розкладом навчальних занять у класі, провести його аналіз.

в) провести бесіду з учителем математики/інформатики з метою:

- ✓ ознайомлення з наявним матеріально-технічним забезпеченням кабінету математики/інформатики;
- ✓ ознайомлення з календарно-тематичними планами з математики/інформатики, планами тематичних гуртків та факультативів за фахом на період практики, відповідними розділами і темами навчальної програми,

проведення їхнього аналізу;

г) познайомитися з учнівським колективом:

✓ бесіда з активом класу;

✓ бесіда з окремими учнями, з метою виявлення їхніх інтересів, уподобань, відношення до навчання, організації дозвілля тощо.

д) ознайомитися з науковою, навчальною та методичною літературою з проблем виховання та навчання учнів, наявною у школі;

е) скласти індивідуальний план практики та затвердити його у групового керівника;

є) скласти календарно-тематичний план з математики/інформатики для закріпленого класу на період практики, погодити його з учителем математики/інформатики та методистом.

У наступні тижні практики студенти працюють згідно з загальним планом практики, затвердженого індивідуального та календарно-тематичного плану, проводять згідно з розкладом уроки математики/інформатики, гурткові заняття та виховну роботу з предмету, розробляють та проводять класні години як помічник класного керівника. Студенти-практиканти повинні щоденно з'являтися у школу до початку занять та знаходитися в ній повний шестигодинний робочий день або бути присутнім протягом всіх уроків у дистанційному режимі. Відвідування школи студентами-практикантами реєструється у журналі, який ведеться старостою групи студентів-практикантів. У окремих випадках студент-практикант має право залишити школу раніше встановленого часу з дозволу групового керівника, директора, завуча школи, класного керівника або вчителя математики/інформатики, за яким студент закріплений.

Під час практики студенти проводять *основні види роботи*, притаманні діяльності вчителя:

1) *освітньо-виховну* – з учнями, а саме: складають індивідуальний план роботи та працюють за ним; розробляють розгорнуті плани-конспекти уроків та виховних заходів; сприяють всебічному розвитку учнів, добираючи для цього конкретний зміст і засоби педагогічного впливу; продовжують формувати учнівський колектив; створюють умови для розвитку самостійної діяльності учнів; підтримують у класі комфортний психологічний клімат, забезпечують охорону здоров'я учнів; упереджують прояви булінгу в учнівському колективі; беруть участь у здійсненні інклюзивного навчання; в разі потреби здійснюють дистанційне навчання;

2) *просвітницьку* – серед учнів з питань виховання патріотизму, актуальних питань з математики/інформатики, психології, екології, а також серед батьків учнів, надаючи консультації стосовно індивідуального підходу в екологічному, фізичному, санітарно-гігієнічному та ставовому вихованні дітей і розвитку вмінь та навичок екологічно доцільної поведінки та здоров'язберігаючих технологій;

3) *методичну* – спільно з педагогічним колективом школи, під час відвідування уроків вчителів та студентів, аналізу шкільної документації та педагогічного досвіду вчителів;

4) *дослідницьку* – проводять експериментальні дослідження для виконання магістерських робіт, впроваджують результати педагогічного дослідження в практику роботи школи.

Під час оцінювання роботи, яку здійснював студент протягом практики, враховується якість проведення залікових уроків, відвідування уроків учителя математики/інформатики й інших студентів, перевірка виконання учнями практичних робіт, зошитів, щоденників учнів, додаткові заняття з учнями, що не встигають, або надання допомоги обдарованим учням у підготовці до конкурсів та олімпіад, організація позакласної роботи за фахом; допомога в організації та проведенні громадсько-корисної роботи учнів, організації дозвілля, заходи з набуття навичок культури поведінки, а також усі заплановані виховні заходи: інформаційні години, екскурсії, зустрічі, диспути тощо.

Підсумки практики студентів підводяться на підсумковій конференції, яка, як правило, має навчально-практичний характер. На ній присутні всі студенти-практиканти, методисти фахових кафедр, а також викладачі педагогіки та психології. Студенти виступають із доповідями та презентаціями, які вони підготували на основі вивчення досвіду роботи кращих учителів математики/інформатики, демонструють результати своєї навчально-методичної роботи.

ЗАВДАННЯ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ/ІНФОРМАТИКИ

1. Скласти плани-конспекти **ВСІХ** уроків учителя математики/інформатики, за яким студент-практикант закріплений (10-11 класи), та позакласного предметного заходу.

2. Виготовити наочність до уроків.

3. Провести **ВСІ** уроки вчителя математики/інформатики, за яким студент-практикант закріплений. Оцінку за проведення уроку виставляє вчитель-предметник.

4. Провести аналіз власного уроку та уроку-колеги (або вчителя).

5. Підготувати та провести позакласний виховний захід із математики/інформатики.

6. Провести профорієнтаційну роботу з учнями 10-11 класів.

7. Подати наочність, плани-конспекти уроків та позакласного заходу, аналіз уроків, звіт про проведenu профорієнтаційну роботу, звіт з практики на захист виробничої практики.

8. Взяти участь у підведенні підсумків виробничої практики.

ЗАВДАННЯ З ПЕДАГОГІКИ

I. Комплексне вивчення освітньо-виховного процесу школи:

а) бесіда з адміністрацією (директором, завучем, організатором з позакласної роботи):

- проблема над якою працює школа;

- річний, виховний план роботи школи;

- план роботи методоб'єднання вчителів-математиків;
 - графіки і тематика семінарів за фахом.
- б) бесіда з класним керівником:
- загальні відомості про клас;
 - ознайомлення з планом виховної роботи, класним журналом, особовими справами учнів, медичними картками, щоденниками, зошитами тощо;
 - ознайомлення з розкладом навчальних занять у класі, його аналіз.
- в) бесіда з вчителями-предметниками:
- ознайомлення з кабінетом, обладнанням, наочністю;
 - ознайомлення з програмою та календарним планом вчителя.
- г) знайомство з учнівським колективом:
- бесіда з активом класу;
 - з учнями про їх інтереси, уподобання, ставлення до навчання, організацію дозвілля тощо.

Виховна робота:

- а) участь у поточній виховній роботі з класом (проведення етичних бесід, диспутів, уроків культури, допомога в організації трудових, художніх, спортивних та інших КТС);
- б) підготовка і проведення одного залікового виховного заходу в закріпленому класі. План-конспект виховного залікового заходу затверджується класним керівником та груповим керівником. Цей план-конспект з оцінкою за проведення є структурною одиницею звітної документації;
- в) відвідування виховних заходів, що проводяться вчителями школи, студентами-практикантами, ведення протокольних записів з метою їх аналізу (протокол і аналіз виховного заходу додається до щоденника психолого-педагогічних спостережень);
- г) участь в роботі з батьками (участь у підготовці і проведенні батьківських зборів, у випуску інформаційних матеріалів для батьків тощо).

Методична робота:

- а) відвідування засідань методоб'єднань за фахом;
- б) вивчення передового педагогічного досвіду;
- в) проведення науково-дослідної роботи з методики, педагогіки і психології;
- г) робота з методичною літературою;
- д) підготовка звітної документації з виробничої практики, участь у підсумковій конференції з практики.

ЗАВДАННЯ З ПСИХОЛОГІЇ

ОК14 (2 семестр): на основі спостережень скласти психолого-педагогічну характеристику на особистість учня.

Орієнтовна схема психолого-педагогічної характеристики на особистість учня подана у Додатку Г1.

ОК15 (3 семестр): на основі спостережень скласти психолого-педагогічну характеристику на учнівську групу.

Орієнтовна схема психолого-педагогічної характеристики на учнівську групу подана у Додатку Г2.

3. Форма звітності студентів-практикантів

Після закінчення виробничої практики у трьохденний термін студент-практикант повинен представити таку документацію:

Груповому керівникові:

1. Індивідуальний план навчально-виховної роботи (Додаток А.2), який складається до кінця 1-го тижня практики і затверджується класним та груповим керівниками.
2. Щоденник психолого-педагогічних спостережень (Додаток А.3).
3. Протокол та психолого-педагогічний аналіз одного уроку з математики/інформатики, проведеного вчителем чи студентом-практикантом (Додаток Б.8, Б.9).
4. Психолого-педагогічний аналіз виховного заходу (Додаток Б.6).
5. План-конспект виховного заходу з оцінкою за проведення і підписом класного керівника (Додаток Б.4).
6. Характеристика на роботу студента-практиканта з рекомендованою оцінкою та підписами вчителя математики/інформатики, класного керівника, завірену підписом директора і печаткою школи (Додаток Б.11). За умови очної організації та проходження практики!
7. Звіт про роботу під час практики (Додаток А.4).

Консультанту з психології:

1. ОК14 (2 семестр). Психолого-педагогічну характеристику на особистість учня (Додаток Г1).
2. ОК15 (3 семестр). Психолого-педагогічну характеристику на особистість учня (Додаток Г2)

Методисту з математики/інформатики:

1. Календарно-тематичний план проведених уроків (узгодити з методистом протягом першого тижня практики).
2. **Плани-конспекти (з оцінкою і підписом вчителя) ВСІХ** уроків вчителя математики/інформатики, за яким студент-практикант закріплений (10-11 класи) із *супровідною наочністю*. Перед проведенням кожного уроку попередньо потрібно отримати консультацію і дозвіл на проведення уроку у вчителя.

3. **Аналіз уроку колеги** студента-практиканта (за відсутності такого – вчителя).
4. **Самоаналіз уроку.**
5. **План-конспект проведеного виховного заходу з математики/інформатики з оцінкою** (перед проведенням попередньо отримати консультацію в учителя математики/інформатики та класного керівника і отримати у них дозвіл на проведення заходу).
6. **Аналіз матеріально-технічної бази школи (кабінету математики/інформатики).**
7. **Узагальнений звіт про проходження практики** з рекомендаціями за орієнтовною структурою:
 - ✓ ПІБ студента, факультет, курс, група, форма навчання, освітня програма, вид практики, місце проходження практики, груповий керівник;
 - ✓ мета, завдання практики;
 - ✓ коротка характеристика бази практики;
 - ✓ виконані завдання під час проходження практики;
 - ✓ загальні, фахові компетентності, сформовані під час проходження практики;
 - ✓ проблеми, труднощі, що виникли у процесі проходження практики;
 - ✓ допомога, поради, настанови академічної спільноти під час проходження виробничої практики (викладачі, викладачі-методисти, групові керівники, практичний психолог та інші);
 - ✓ поради, побажання, пропозиції щодо змісту програм практики, організації й проведення практичної підготовки, підготовки звітності, процедур захисту.
8. **Копію характеристики на роботу студента-практиканта** з рекомендованою оцінкою та підписами вчителя математики/інформатики, класного керівника, завірену підписом директора і печаткою школи (Додаток Б.11). За умови очної організації та проходження практики!

4. Норми оцінювання роботи студентів під час практики

Основними показниками для оцінки роботи студента на практиці є: виконання програми практики, результати виконання індивідуальних завдань, навчальна і трудова дисципліна під час практики, якість звітної документації.

Підсумкова оцінка з практики визначається як сумарна кількість балів, отриманих студентом-практикантом за всі види діяльності, передбачених програмою практики.

Розподіл балів за видами робіт

№ з/п	Види діяльності студента-практиканта	Кількість балів
1	Проведення уроків математики/інформатики, наочність до уроків	40
2	Проведення предметного (математика/інформатика) позакласного заходу та організація роботи учнів у позаурочній роботі (гуртки, факультативи)	10
3	Супровідна документація до занять з математики/інформатики (календарно-тематичний план, опис кабінету математики/інформатики, аналіз та самоаналіз уроків, звіт)	10
4	Виконання завдань з психології	10
5	Проведення виховної роботи	10
6	Оформлення документації	10
7	Захист практики (звіт, фото-, відеопрезентація тощо)	10
	Разом	100

Рекомендована література

Методика навчання математики:

1. Бевз Г.П. Моя методика математики: упоряд. і відп. Редактор В. О. Тадеєв. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2021. 584 с.
2. Благодар Л. А. Методика навчання математики в поняттях, схемах і таблицях: навч.-метод. посібник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018 р. 144 с.
3. Закон України про повну загальну середню освіту. 16.01.2020. № 463-IX. <https://sqe.gov.ua/law/zakon-ukraini-N-463-ix-pro-povnu-zagalnu>
4. Корольок О.М., Прус А.В. Методика навчання математики в старшій школі. Модуль 1: Стереометрія : навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2020. 61 с.
5. Москаленко О. А. Практикум з методики навчання математики. Математика. Алгебра. Початки аналізу: навч. посібник для студентів спеціальності «Педагогіка і методика середньої освіти. Математика». Полтава: АСМІ, 2004. 348 с.
6. Навчальні програми з математики <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
7. Неядлкова К. В., Іванова С. В., Тумбрукакі А. В. Методика навчання здобувачів середньої освіти доводити математичні твердження: навчальний посібник з дисципліни «Методика навчання математики» для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем спеціальностей: А4 Середня освіта (Математика. Інформатика), А4 Середня

освіта (Математика. Англійська мова), А4 Середня освіта (Фізика. Математика). Одеса: Університет Ушинського, 2025. 152 с.

8. Прус А.В., Швець В. О. Збірник задач з методики навчання математики. Житомир: «Рута», 2011. 388 с.

9. Слєпкань З.І. Методика навчання математики: підручник. 2-ге видання, допов. і переробл. К.: Вища школа, 2006. 582 с.

10. Слєпкань З.І., Грохольська А.В., Забранський В.Я., Лук'янова С.М., Панченко Л.Л., Соколовська І.С. Практикум з методики навчання математики. Загальна методика: навч. пос. для студ. матем. спец. педагогічних університетів. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2006. 292 с.

11. Соколенко Л.О., Філон Л.Г., Швець В.О. Прикладні задачі природничого характеру в курсі алгебри і початків аналізу: Практикум. Навчальний посібник. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. 128 с

12. Соколенко Л. О. Методика навчання курсу «Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)» (рівень стандарту): Методичні рекомендації до навчання змістових модулів №6-9 навчальної дисципліни «Методика навчання математики» для студентів спеціальності 014 Середня освіта (математика). Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2020. 132 с.

13. Швець В. О. Теорія та методика навчання математики в старшій профільній школі: курс лекцій. Київ: Вид-во УДУ ім. Михайла Драгоманова, 2024. 504 с.

Шкільні підручники з математики:

1. Бєвз Г. П., Бєвз В. Г., Владімірова Н. Г. Алгебра і початки аналізу. Профільний рівень: підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти. К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. 336 с.

2. Бєвз Г. П., Бєвз В. Г., Владіміров В. М., Владімірова Н. Г. Геометрія. Профільний рівень: підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти. К.: Видавничий дім «Освіта», 2018. 272 с.

3. Бєвз Г. П., Бєвз В. Г. Математика: Алгебра і початки аналізу та геометрія. Рівень стандарту: підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти. Київ: Освіта, 2019. 272 с.

4. Бурда М. І., Тарасенкова Н. А., Богатирьова І. М., Коломієць О. М., Сердюк З. О. Геометрія: профільний рівень: підруч. для 11 кл. загальноосвітніх навч. закл. Київ: УОВЦ «Оріон», 2019. 224 с. середньої освіти.

5. Істер О. С., Єрґіна О. В. Алгебра і початки аналізу: (профіль. рівень): підруч. для 10-го кл. закл. заг. Серед. освіти. К.: Генеза, 2018. 448 с.

6. Істер О. С., Єрґіна О. В. Алгебра і початки аналізу: (профіль. рівень): підруч. для 11-го кл. закл. заг. серед. освіти. К.: Генеза, 2019. 416 с.

7. Істер О. С. Геометрія: проф. рівень: підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти. Київ: Генеза, 2018. 368 с.

8. Істер О. С. Геометрія: проф. рівень: підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти. Київ: Генеза, 2019. 288 с.

9. Мерзляк А.Г., Номіровський Д.А., Полонський В.Б., Якір М.С. Алгебра і початки аналізу: початок вивчення на поглиб. Рівні з 8 кл., проф. рівень: підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти. Х.: Гімназія, 2018. 512 с.

10. Мерзляк А. Г., Номіровський Д. А., Полонський В. Б., Якір М. С. Алгебра і початки аналізу: проф. рівень: підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти. Харків: Гімназія, 2019. 352 с.

11. Мерзляк А.Г., Номіровський Д.А., Полонський В.Б. та ін. Геометрія: проф. рівень: підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти. Х.: Гімназія, 2018. 240 с.

12. Мерзляк А.Г., Номіровський Д.А., Полонський В.Б., Якір М. С. Геометрія: початок вивч. на поглиб. рівні з 8 кл проф. рівень: підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти. Х.: Гімназія, 2018. 272 с.

13. Мерзляк А.Г., Номіровський Д.А., Полонський В.Б. та ін. Геометрія: проф. рівень: підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти. Х.: Гімназія, 2019. 204 с.

14. Нелін Є.П. Алгебра і початки аналізу: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів: академ. рівень. Харків, 2010. 416 с.

15. Нелін Є. П. Геометрія (профільний рівень): підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. Освіти. Х.: Ранок, 2018. 240 с.

16. Підручники з математики <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi-pidruchniki-ta-navchalno-metodichni-posibniki-rekomendovani-mon>
<https://pidruchnyk.com.ua/>

Методика навчання інформатики

1. Все для вчителя інформатики. URL: <https://informatik.pp.ua/>

2. Інформатика для всіх. URL: <https://sites.google.com/pu.org.ua/allinf>

3. Барна О. В., Кудрявцева Л. В. Методика навчання інформатики : навч. посіб. для студ. спеціальності 014 Середня освіта (Інформатика). Тернопіль : ТНПУ, 2021. 192 с.

4. Гуржій А. М. Методика формування алгоритмічного мислення в учнів при навчанні інформатики : монографія. Київ : Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2018. 356 с.

5. Жалдак М. І., Спірін О. М. Теорія і методика навчання інформатики : підруч. для студ. вищ. навч. закладів. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 410 с.
6. Калініченко Н. А. Сучасні методичні системи навчання інформатики в школі : навч.-метод. посіб. Одеса : Астропринт, 2020. 216 с.
7. Коваль Т. І. Методична підготовка вчителя інформатики в умовах STEM-освіти : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2017. 288 с.
8. Морзе Н. В., Спірін О. М., Воробей О. О. Методика навчання інформатики в умовах Нової української школи : навч. посіб. Київ : Видавнича група ВНУ, 2023. 320 с.
9. Насібова А. О., Іванюк А. С. Компетентнісний підхід у методиці навчання інформатики : навч. посіб. Хмельницький : ХмЦНТЕІ, 2019. 150 с.

Шкільні підручники з інформатики, зошити, довідники

1. Белоусова А. К. Таблиці та схеми. Інформатика. Харків : Торсінг Плюс, 2020. 48 с.
2. Бондаренко О. О. та ін. Інформатика (рівень стандарту) : підручник для 10 (11) кл. ЗЗСО. Київ : Генеза, 2022. 240 с.
3. Караванова Т. П. Інформатика. 777 задач. Основи алгоритм. та програм. Київ : Гімназія, 2017. 150 с.
4. Караванова Т. П. Інформатика. Необчислюв. алгоритми, 9-10 кл. Київ : Гімназія, 2018. 108 с.
5. Караванова Т. П. Інформатика. Обчислювальні алгоритми. 9-10 кл. Київ : Гімназія, 2018. 108 с.
6. Морзе Н. В., Барна О.В. Інформатика: підручн. для 10 (11) класів (рівень станд.). Оріон, 2018.
7. Підручники з інформатики <https://informatik.pp.ua/pidruchniki>
8. Ребрина В. А. Олімпіади з інформатики: завдання, ідеї та коди розв'язків. 8–11 класи. Харків : Основа, 2019. 224 с.
9. Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А. Інформатика: підручн. для 10 (11) класів (рівень станд.) Генеза, 2018
10. Руденко В. Д. Інформатика (профільний рівень): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / Руденко В. Д., Речич Н. В., Потієнко В. О. Харків : Ранок, 2018. 290 с.
11. Руденко В. Інформатика (рівень стандарту) : підручник для 10 (11) кл. ЗЗСО. Харків : Ранок, 2020. 240 с.
12. Руденко В. Інформатика : Математичні основи інформатики 10-11 класи. Харків : Ранок, 2020. 192 с.
13. Руденко В. Інформатика. Бази даних : навчальний посібник. Харків : Ранок, 2019. 112 с.
14. Руденко Віктор. Інформатика. 10 кл. : підручник. Профільний рівень. Харків : Ранок, 2020. 288 с.
15. Тихонова Т. Інформатика. Тривимірне моделювання, вибірковий модуль для учнів 10–11 класів. Київ : СИЦІЯ, 2021. 144 с.

Дидактична та виховна література

1. Бурцева Ю. О., Малєєва Д. В. Дистанційні технології в освіті: збірник науково-методичних рекомендації щодо організації виховання, навчання та розвитку учасників освітнього процесу під час карантину, Краматорськ : Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2020. 95 с.
2. Воротникова І.П., Чайковська Н.В. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. Порадник. З досвіду роботи освітян міста Києва : навч.-метод. посіб., Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 456 с.
3. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
4. Каплінський, В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. Київ: КНТ, 2019. 225 с.
5. Кучинська І. О. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Кам'янець-Подільський: Зволейко Д.Г., 2020. 291 с.
6. Лисогор Л., Берендєєв С., Косенчук Ю. Використання електронних освітніх матеріалів у освітньому процесі: сучасні підходи і технології Нової української школи. Вип. 1: Навчально-методичний посібник, Київ, 2023. 117 с.
7. Лисогор Л., Берендєєв С., Косенчук Ю. Сучасні підходи і технології Нової Української школи: компетентнісно орієнтовані завдання як засіб формування ключових компетентностей. Вип. 2: Навчально-методичний посібник, Київ, 2023. 145 с.
8. Литвиненко О. В. Організація освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання (з досвіду роботи педагогів Кіровоградської області) методичні рекомендації, Кропивницький: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2021. 72 с.
9. Литвиненко О. В. Нова українська школа: використання цифрових інструментів для організації сучасного освітнього процесу та розвитку ключових компетентностей : оглядовий посібник, Кропивницький: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2023 69 с.
10. Лукіячук А.М. Мотивація професійної діяльності педагогічних працівників : методичні рекомендації : Біла Церква : БІНПО ДЗВО УМО, 2020. 46 с.
11. Медведєв В.М. Роль емоційного фактору в професійному вигоранні робітників сфери «людина - людина». Актуальні проблеми сучасної науки та освіти: зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Львів : Львівський науковий форум. 2019. 110 с.
12. Мухіна Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи. Навчально-методичний посібник. Посібник. К: Дакор, 2020. 178 с.

13. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.
14. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посібник для самостійної роботи студентів/ Автор-упорядник В.І. Староста. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 68 с.
15. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навч. посіб., Київ : ТОВ «Агентство Україна», 2019. 300 с.
16. Пригодій Т. М. Формування ключових компетентностей здобувачів освіти на основі впровадження педагогіки партнерства, методичні рекомендації, ЧОІППО імені К. Д. Ушинського, 2023. - 47 с.
17. Ребрин В.А. Методика дистанційного навчання: збірник статей, Хмельницький: ХОІППО. 2020. 81 с
18. Сидоренко В. Внутрішня система забезпечення якості освіти у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти: інструменти, процедури, заходи: навч.-метод. путів., Біла Церква: БІНПО, 2021. 48 с.
19. Твердохліб І.А. Особливості програмно-технічного забезпечення дистанційного навчання в умовах воєнного стану: методичні рекомендації. [Електронне видання], Київ: Педагогічна думка, 2023. 44 с
20. Топузов О.М. Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи. Аналітико-методичні матеріали, Київ : Педагогічна думка, 2021. 192 с.
21. Удовиченко І. В. Дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності: методичні рекомендації, Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2021. 198 с.
22. Цюняк О. П., Довбенко С. Ю. Педагогічна інноватика : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2019. 190 с.
23. Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практикозорієнтований аспект: навч.-метод. посіб.. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с.

Психологічна література

1. Ільїна Н. М., Мисник С. О. Загальна психологія: теорія та практикум: підруч. Суми : Університетська книга, 2021. 369 с.
2. Москальова А.С., Москальов М.В. Методи психодіагностики в навчально-виховному процесі: навч. посіб. Київ : 2014. 360с.
3. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник . 4-те вид., стер. Суми : Університетська книга, 2020. 352 с.
4. Поліщук С.А. Психологічні практики в системі підготовки практичних психологів : навчально-методичний посібник, (стереотип. видан.). Суми : Університетська книга, 2025. 134 с.
5. Ставицька С. О. Соціальна психологія: практикум. Київ : Каравела, 2019. 319 с.

IV. НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ПРАКТИКА З НАПИСАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ (безвідривна)

№ ОК	Назва практики	Семестр	Кількість кредитів/го д	Тривалість (тижнів)		Форма контролю
				денна	заочна	
ОК16	Науково-дослідницька практика з написання магістерської роботи (безвідривна)	1-3	6/180	4	2	залік

Відповідальні кафедри:

фізико-математичної освіти та інформатики;

База практики:

- Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка (кафедра фізико-математичної освіти та інформатики);
- інший заклад вищої освіти, який є партнером університету з освітньо-наукової діяльності, або за умов наявності договору між університетом та закладом (установою) про проходження педагогічної практики магістрантами чи договору про участь у програмах мобільності.

Пояснювальна записка

Науково-дослідницька практика з написання магістерської роботи є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття ступеня магістра зі спеціальності А4 Середня освіта (Математика), спрямована на підготовку здобувачами освіти магістерської роботи і має на меті розширення й поглиблення навичок і вмінь самостійного провадження навчально-дослідницької діяльності. Реалізація практики відбувається без відриву від навчання впродовж 3-х семестрів.

Науково-дослідницька практика з написання магістерської роботи є з'єднувальною ланкою між теоретичними знаннями, опанованими під час вивчення освітніх компонент ОПП, і навчально-дослідницькою діяльністю.

1. Мета та завдання практики

Метою Науково-дослідницької практика з написання магістерської роботи (безвідривна) є закріплення, узагальнення та поглиблення теоретичних знань, набутих в освітньому процесі; набуття досвіду як самостійної навчально-дослідницької роботи за темою магістерської роботи, так і досвіду проведення наукових досліджень у складі творчого колективу; набуття навичок творчого підходу до розв'язання науково-педагогічних та дослідницьких завдань.

Основні завдання практики:

- систематизація, розширення та поглиблення теоретичних знань шляхом їх практичного застосування;
- розширення досвіду проведення навчально-дослідницької роботи, удосконалення умінь застосовувати сучасні методи та технології роботи з науковою інформацією та емпіричними даними;
- удосконалення вмінь з написання творчих проєктів;
- розвиток потреби в самоосвіті, саморозвитку, самореалізації та навчально-дослідницькій активності;
- розвиток творчих здібностей, прагнення до виконання наукових досліджень; зацікавленості проблематикою досліджень у сфері математичної та інформатичної освіти.

Крім загальних завдань виокремлюють ще спеціальні вимоги:

- володіння сучасною проблематикою даної галузі знань;
- знання історії розвитку конкретної наукової проблеми, її ролі й місця в досліджуваному науковому напрямі;
- наявність конкретних специфічних знань з наукової проблеми, досліджуваної магістрантом;
- уміння практично здійснювати наукові дослідження, експериментальні роботи в тій або іншій науковій сфері, пов'язаній з магістерською програмою (кваліфікаційною магістерською роботою);
- уміння працювати з конкретними програмними продуктами й конкретними ресурсами Інтернету.

Мета, завдання та зміст науково-дослідницької практики спрямовані на формування у здобувачів вищої освіти компетентностей, зокрема:

ФК 5. Здатність обґрунтувати, спланувати й виконати дослідницьку роботу з математики, інформатики, методики навчання математики, а також на межі вказаних предметних галузей; проаналізувати й узагальнити її результати, підготувати й оприлюднити презентацію, звіт, тези, статтю.

ФК 8. Здатність здійснювати безперервний професійний розвиток (здатність до поглиблення теоретичних і методологічних знань у сфері математичних, інформатичних і педагогічних наук, а також на межі предметних галузей; здатність використовувати інновації у професійній діяльності й застосовувати різноманітні підходи до розв'язування проблем у педагогічній діяльності; здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності й визначати індивідуальні професійні потреби).

ФК 11. Здатність аналізувати зміст існуючих підручників, збірників задач, методичних і навчальних посібників та інших дидактичних матеріалів, зміст різних електронних ресурсів, призначених для комп'ютерної підтримки процесу навчання математики, інформатики (в ЗЗСО).

ФК 12. Здатність добирати й застосовувати сучасні й ефективні методики й технології навчання математики, інформатики (в ЗЗСО), виховання й розвитку здобувачів.

Виконання завдань практики спрямоване на досягнення програмних результатів навчання (ПРН), зокрема:

ПРН 1. Демонструє достатні знання, вміння, навички й переконання в необхідності здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою (вільно спілкується українською мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять з математики й інформатики).

ПРН 2. Володіє концептуальними та методологічними знаннями з елементарної математики, інформатики, вищої математики, здатен застосовувати ці знання у професійній діяльності на межі предметних галузей.

ПРН 4. Демонструє готовність до практичного застосування математичних знань та умінь, знань з інформатики у повсякденному житті та у широкому діапазоні можливих місць виконання професійних обов'язків.

ПРН 5. Знає вимоги до результатів навчання за державними стандартами освіти, освітніми програмами, ключові, загальні й фахові компетентності здобувачів освіти; знає й уміє добирати доцільні форми, методи й засоби навчання математики, інформатики відповідно до виду, мети й завдань заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей здобувачів для досягнення результатів навчання, формування компетентностей.

ПРН 6. Знає зміст і особливості інноваційних технологій і методик навчання математики й інформатики та здатен упроваджувати їх. Уміє ефективно поєднувати різні технології та інструменти навчання (включаючи електронне, дистанційне навчання).

ПРН 9. Знає і вміє застосовувати методи збору інформації, її узагальнення, структурування, систематизації, аналізу, синтезу, оцінювання; здатен обґрунтовувати й аргументувати основні результати дослідження під час наукової або професійної дискусії (в сфері освіти з математики й інформатики, на межі предметних галузей), підготувати українською й англійською мовами звіт, тези, статтю за результатами дослідження, виконання проєкту.

ПРН 10. Використовує цифрові освітні пристрої, їх базове програмне забезпечення; здатен працювати з операційними системами, сервісами, застосунками, файлами, мережею Інтернет.

ПРН 11. Знає і застосовує правила критичного оцінювання інформації та критерії медіаграмотності (достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток учнів/здобувачів, на прийняття рішень); правила безпеки роботи в цифровому середовищі, зокрема здатен забезпечувати захист і збереження персональних даних.

ПРН 12. Свідомо добирає існуючі електронні (цифрові) освітні ресурси, модифікує, редагує й комбінує їх, створює нові електронні (цифрові) ресурси (за потреби); оцінює їх ефективність для досягнення навчальних цілей з математики, інформатики відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовки й потреб здобувачів; використовує безпечне освітнє електронне (цифрове) освітнє середовище для навчання здобувачів математики, інформатики, оцінювання та моніторингу їх результатів навчання (у тому числі під час дистанційного навчання).

2. Зміст діяльності студентів-практикантів

Під час практики студент виконує індивідуальні завдання згідно з календарним графіком її проходження.

Етапи практики «Науково-дослідницька практика з написання магістерської роботи»

№ п/п	Семестр	Кількість кредитів/годин	Відповідальна кафедра
1.	I	2/60	кафедра фізико-математичної освіти та інформатики
2.	II	2/60	
3.	III	2/60	

I навчальний семестр

Студент-практикант під керівництвом наукового керівника повинен:

- ознайомитися з науковою темою, над якою працює кафедра фізико-математичної освіти та інформатики;
- узгодити й затвердити тему кваліфікаційної роботи магістранта й індивідуальний графік роботи над нею із вказівкою основних заходів і термінів їхньої реалізації;
- обґрунтовувати актуальність обраної теми, визначити сучасний стан цієї проблеми;
- з'ясувати мету, цілі і завдання дослідження; визначити об'єкт й предмет дослідження;
- схарактеризувати методологічний апарат дослідження, підібрати і проаналізувати основні літературні джерела, які будуть використані як теоретична база дослідження.

У результаті цього магістрант повинен представити детальний огляд літератури з теми дослідження, що ґрунтується на актуальних науково-методичних публікаціях і містить аналіз основних результатів і положень, отриманих провідними спеціалістами в галузі обраного дослідження, оцінку їхнього можливого використання в рамках дослідження, а також передбачуваний особистий внесок автора в розробку теми. Основу огляду літератури

повинні становити джерела, що розкривають теоретичні аспекти досліджуваного питання, у першу чергу монографії й статті наукових журналів, не старше 20 років, якщо мова не йде про історичний експурс.

Індивідуальний графік проходження практики «Науково-дослідницька практика з написання магістерської роботи» студентом 1 курсу магістратури денної/заочної форми навчання спеціальності А4 Середня освіта (Математика)

ІІІ

Завдання за планом	Термін виконання	Фактичне виконання
1. Розробка індивідуального графіку проходження практики. Узгодження його з науковим керівником магістерської роботи та керівником практики від кафедри		
2. Формулювання теми магістерської роботи, визначення наукового апарату дослідження		
3. Розробка змісту та завдання магістерської роботи Узгодження їх з науковим керівником магістерської роботи.		
4. Підбір методів дослідження (заповнення таблиці 1)		
5. Ознайомлення з науково інформаційними джерелами за спеціальністю, обрання наукової проблематики та формування бібліографії		
6. Ознайомлення зі змістом авторефератів дисертацій за останні 5-7 років за обраним напрямом досліджень, вибір автореферату, який найповніше відображає наукові інтереси практиканта, та написання відзиву на нього		
7. Ознайомлення зі змістом публікацій у фахових виданнях за останні два роки за обраним напрямом досліджень, вибір наукової статті, яка найповніше відображає наукові інтереси практиканта, та написання рецензії на неї		
8. Ознайомлення з нормативно-правовою документацією за обраною проблематикою		
9. Розробка завдання магістерської роботи та плану роботи магістра. Узгодження їх з науковим керівником магістерської роботи.		
10. Створення в Google Академії (https://scholar.google.com.ua) власного профілю та власної бібліотеки із актуальними статтями, підручниками, посібниками, авторефератами тощо з теми дослідження		
11. Оформлення звіту з практики		
Узгоджено: дата	Підпис наукового керівника	Підпис керівника від кафедри

Основними завданнями огляду літератури є:

- ознайомлення з матеріалами за обраною темою дослідження, їхня класифікація, відбір найцікавіших досліджень, основних фундаментальних праць, найсуттєвіших результатів; для цього треба вивчати літературу не тільки з «вузької» теми, а й за близькими до неї темами;

- виявлення напрямів досліджень, які викликають найбільшу цікавість, ще недостатньо досліджені і могли б стати темою кваліфікаційної роботи магістра;

- формулювання напрямів наукового пошуку в магістерській роботі, характеристика методів й основних розділів теоретичної та експериментальної частин дослідження; і на завершення огляду – перша редакція орієнтовного плану роботи;

- отримання вихідного матеріалу для написання частини магістерської роботи, складання анотованого покажчика статей і книг за обраною темою.

Можна рекомендувати такий типовий план щодо пошуку та огляду літератури:

- загальна характеристика проблеми досліджень, значення останньої в освітній діяльності;
- класифікація основних напрямів досліджень у даній галузі; визначення напрямів, практично використовуваних, і таких, які перебувають у стадії розробки, відображення різних точок зору на розв'язання проблеми;

- детальний виклад результатів досліджень за кожним розділом класифікації; для теоретичного дослідження – опис використаної методики, застосованого математичного апарату; для експериментальної роботи – найважливіші схеми, їхнє дослідження й основні результати; критичний аналіз цих матеріалів із пропозиціями та зауваженнями;

- у кінці кожного розділу – висновки, підсумки досліджень і перелік основних нерозв'язаних проблем;

- на завершення огляду – формулювання основних напрямів досліджень, їхня актуальність і кінцева мета; орієнтовний план роботи із зазначенням запропонованої методики теоретичних та експериментальних робіт.

Існує два критерії самоперевірки правильності написання огляду: огляд пишеться не за авторами, а за завданнями досліджень; огляд тоді написаний правильно, коли його можна публікувати як самостійну статтю.

Слід проглянути і відібрати тільки ту літературу, використання якої дозволить розкрити обрану тему дослідження, а опис джерел доцільно подавати тільки за тими з них, які відібрані для використання в роботі. Посилатися слід на останнє видання праць. Раніші видання можна зазначати лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, не включений до останнього видання. Не варто включати до бібліографічного списку праці, на які немає посилання в тексті роботи, і вони фактично не були використані, а також енциклопедії, довідники, науково-популярні книжки, газети.

У будь-якому дослідженні треба обмежувати себе як за шириною охоплення теми, так і за глибиною її розробки: з цього випливає, що необхідно сформулювати не тільки завдання даного етапу дослідження, а й обмеження у вирішенні загального завдання. Обмеження особливо важливі на етапі написання магістерської за готовим чорновим матеріалом.

Поради щодо техніки роботи:

1. Для виконання великої роботи необхідно звільнитися від дрібних сторонніх справ.

2. Не можна робити дві справи одночасно: це не означає, що не варто чергувати складну і просту, особливо механічну роботу.

3. Треба знайти індивідуальні засоби «втягування» в роботу. Як правило, у всіх науковців найбільші труднощі викликає початок роботи. Універсальних засобів «втягування» немає, вони для кожного індивідуальні. Краще розпочинати роботу з перечитування раніше написаного матеріалу та його коригування. Після 30-40 хв. такої праці з'являється бажання йти далі. Також індивідуально має бути обраний час роботи з граничною творчою продуктивністю.

4. Особливу увагу слід звернути на допустиму тривалість праці та необхідний час відпочинку. Кожна праця вимагає дотримання режиму, інакше вона стає малопродуктивною і може призвести до втрати віри у свої сили.

5. Не працювати без плану. За весь період роботи над магістерською може існувати кілька планів. Контролювати хід роботи, обмежувати глибину розробки. За результатами контролю треба коригувати як загальний план, так і окремі його частини.

Формулювати *завдання* необхідно якомога ретельніше, оскільки описання їхнього розв'язання становить зміст розділів праці. Це важливо також і тому, що заголовки таких розділів народжуються саме з формулювання завдань дослідження.

Основними методологічними вимогами до виокремлення *завдань дослідження* є такі:

1. Завданнями дослідження називають проблемні запитання, відповіді на які необхідні для досягнення мети дослідження.

2. Визначення, формулювання і послідовність викладу завдань дослідження мають чітко відповідати його темі, об'єкту, предмету та меті.

3. Сукупність поставлених у дослідженні завдань повинна бути мінімальною, достатньою для досягнення мети дослідження.

Актуальність обраної теми дослідження – це її наукове та практичне значення, тобто усвідомлення того, що нового внесе ця робота в науку, де можна загалом або частково використати результати роботи: в діяльності самого магістранта або після їхнього опублікування вони стануть надбанням широкого кола людей, яких цікавить ця проблема. У зв'язку з цим магістерська робота повинна бути високої якості, а кожен магістрант має прагнути, щоб його робота була корисною для якомога більшої кількості людей.

Обґрунтування актуальності теми дослідження здійснюється на основі аналізу проблемної ситуації, яка відображає суперечність між реальним станом об'єкта дослідження та сучасними завданнями. Опис актуальності не повинен бути багатослівним – обсягом 1,5 – 2 сторінки.

Мета дослідження – це запланований результат. Результат має бути конструктивним, тобто спрямованим на вироблення суспільно корисного продукту з вищими, ніж було раніше, показниками якості або процесу її досягнення. Поставленої мети досягти треба обов'язково. Мета конкретизується у завданнях та розкривається в межах роботи у конкретних пунктах плану (розділах роботи). І неодмінно перевірити, чи визначене чітко досягнення мети у висновках.

Для правильного визначення мети дослідження потрібно чітко з'ясувати:

1. Сутність досліджуваної проблеми та її головні суперечності, основні проблемні питання теоретичного та (або) експериментального характеру, які підлягають вирішенню шляхом наукового дослідження.

2. Сучасне теоретичне знання, яке може бути використане для пояснення структури і законів функціонування об'єкта, який вивчається.

3. Основні шляхи та обсяги необхідного теоретичного та (або) експериментального обґрунтування предмета дослідження.

4. Відомі в психології (або провідній щодо об'єкта дослідження науці) методи і засоби для проведення теоретичного та (або) експериментального вивчення предмета.

Не потрібно формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Обов'язковим елементом вступу є визначення *об'єкта* і *предмета* дослідження.

Об'єкт – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Предмет міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага, оскільки предмет дослідження визначає тему магістерської роботи, яка зазначається на титульному аркуші як її назва. Об'єкт дослідження – це та частина матеріального світу, яка привернула увагу дослідника. Стосовно об'єкта дослідження необхідно усвідомити: об'єкт дослідження новий чи традиційний. Предмет дослідження – це розглянута у роботі сторона об'єкта дослідження та його досліджувані якості і галузь використання.

Вступ до магістерської роботи містить також узагальнений опис методів та організації дослідження. *Метод дослідження* – (від гр. μέθοδος – шлях дослідження, спосіб пізнання) – нормативний обґрунтований спосіб проведення наукового дослідження. Це шлях наукового пізнання, який впливає із загальних теоретичних уявлень про сутність об'єкта дослідження.

Методи збору емпіричних фактів обираються за метою та завданнями дослідження:

- ✓ *описати факти*: спостереження, аналіз продуктів діяльності, бесіда, інтерв'ю, анкетування, вивчення життєвого шляху (біографічний метод) та ін.;
- ✓ *виміряти психічні явища* – тести;
- ✓ *визначити особливості* – констатувальний (природний або лабораторний) експеримент;
- ✓ *знайти фактори, виявити психологічні умови розвитку та перетворити явище* – формувальний психолого-педагогічний експеримент.

Форми звітності студента про практику

Після закінчення практики у трьохденний термін студент-практикант повинен представити *груповому керівникові* таку **документацію**:

1. Індивідуальний графік проходження практики Науково-дослідницька практика з написання магістерської роботи (безвідривна) з відмітками про його виконання.
2. Вступ магістерської роботи (актуальність обраної теми дослідження, аналіз праць науковців, які працювали над вирішенням даної проблеми, з висновком: що зроблено, а що ще з цієї теми не досліджено; мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження).
3. План магістерської роботи з коротким описом того, що планується розкрити в кожному підпункті.
4. Посилання на створений профіль в Google Академії (<https://scholar.google.com.ua>) власного профілю та власної бібліотеки із актуальними статтями, підручниками, посібниками, авторефератами з теми дослідження; попередній список науково-методичних джерел з теми дослідження.
5. Заповнену таблицю 1.

Таблиця 1.

Методи дослідження

Назва методу	Сутність методу	Реалізація в педагогічних дослідженнях
<i>Теоретичні методи дослідження</i>		
<i>Емпіричні методи дослідження</i>		
<i>Соціологічні методи дослідження</i>		
<i>Методи математичної обробки результатів дослідження</i>		

6. Звіт про проходження практики (Додаток А.5)

II навчальний семестр

Студент-практикант під керівництвом наукового керівника і керівника практики повинен:

- проаналізувати дібрану літературу з теми дослідження, на основі цього аналізу підготувати текст першого розділу магістерської роботи;
- розробити методологію збору даних, методів обробки результатів, оцінки їхньої вірогідності й достатності для завершення цієї роботи;
- провести експериментальне дослідження, проаналізувати одержані експериментальні дані, здійснити їхню математичну обробку;
- підготувати текст доповіді (тези).

Завдання за планом	Термін виконання	Фактичне виконання
1. Уточнення теми магістерської роботи, її наукового апарату.		
2. Виконання індивідуального завдання з обраної проблеми досліджень		
3. Написання першого розділу магістерської роботи		
4. Проведення експериментального дослідження		
5. Підготовка тексту доповіді (виступу) для участі у науковій конференції за обраною проблематикою		
6. Підготовка наукової статті за обраним напрямом досліджень (друк статті бажаний)		
7. Оформлення звіту з практики		
Узгоджено: дата	Підпис наукового керівника	Підпис керівника від кафедри

Наукова стаття має містити такі структурні елементи:

а) постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями (необхідно розкрити сутність і стан наукової проблеми у загальному вигляді, її теоретичну та (або) практичну значущість, зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; обґрунтувати актуальність дослідження та його важливість для подальшого розвитку відповідної галузі освіти);

б) аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання порушеної проблеми та на які спирається автор, виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячено статтю (стисло, критично та у певній логічній послідовності необхідно проаналізувати основні положення останніх досліджень і публікацій, що безпосередньо стосуються порушеної проблеми, виокремити невирішені раніше частини загальної проблеми, яким присвячено статтю);

в) мета дослідження (необхідно висловити основну ідею публікації, яка має суттєво відрізнятися від сучасних уявлень про проблему, доповнювати чи поглиблювати уже відомі підходи; звернути увагу на введення до наукового обігу нових наукових фактів, висновків, рекомендацій, закономірностей або уточнення вже відомих раніше, проте недостатньо вивчених; мета дослідження має випливати з постановки проблеми й аналізу останніх досліджень і публікацій, у ній повинно бути чітко визначено кінцевий науковий результат, вказано, на яких наукових передумовах ґрунтується, чим і як досягається (із залученням яких, зокрема, наукових гіпотез, ідей, явищ, законів));

г) виклад матеріалу дослідження та його основні результати (необхідно висвітлити: основні положення і результати наукового дослідження, особисті ідеї, думки, отримані наукові факти, виявлені закономірності, зв'язки, тенденції, методика отримання та аналіз фактичного матеріалу, особистий внесок автора у досягнення і реалізацію висновків);

ґ) висновки (найбільш важливі результати дослідження, які містять наукову новизну і мають теоретичне та (або) практичне значення) (повинні мати форму синтезу накопиченої в основній частині статті наукової інформації, тобто послідовний, чіткий, логічний виклад отриманих автором особисто відповідно до поставленої мети найбільш важливих результатів дослідження, що містять наукову новизну і мають теоретичне та (або) практичне значення).

Форми звітності студента про практику

Після закінчення практики у трьохденний термін студент-практикант повинен представити *груповому керівникові* таку **документацію**:

1. Індивідуальний графік проходження практики студента з відмітками про його виконання.
2. Текст доповіді та презентація для участі у науковій конференції (сертифікат учасника).
3. Текст наукової статті/тез.
4. Звіт про проходження практики (Додаток А.5).

III навчальний семестр

Студент-практикант під керівництвом наукового керівника і керівника практики повинен:

- підготувати другий розділ магістерської роботи;
- узагальнити результати дослідження, зробити висновки, розробити пропозиції з використання результатів дослідження;
- оформити список використаних джерел;
- отримати висновок про дотримання принципів академічної доброчесності;
- підготувати доповідь і презентацію для публічного захисту магістерської роботи та представити їх на методичному семінарі (засіданні) кафедри фізико-математичної освіти та інформатики.

Результати навчально-дослідницької роботи повинні бути оформлені в письмовому вигляді (звіт) і представлені для затвердження науковому керівникові та завідувачу кафедри.

Завдання за планом	Термін виконання	Фактичне виконання
1. Виконання індивідуального завдання з обраної проблеми досліджень		
2. Написання другого розділу магістерської роботи		
3. Оформлення списку використаних джерел		
4. Академічна доброчесність		
5. Виступ на семінарі (засіданні) кафедри		
6. Оформлення звіту з практики		
Узгоджено: дата	Підпис наукового керівника	Підпис керівника від кафедри

Форми звітності студента про практику

Після закінчення практики у триденний термін студент-практикант повинен представити *груповому керівникові* таку **документацію**:

1. Індивідуальний графік проходження практики студента з відмітками про його виконання.
2. Текст виступу та презентацію.
3. Звіт про проходження практики (Додаток А.5).

Оцінювання

Під час оцінювання якості проходження практик ураховуються різні види діяльності студентів.

Загальний бал за практику

Оцінка за ECTS, бальна шкала	
A 90-100	Студент завдання практики виконав на високому рівні якості, а саме: студент проявив себе як організований, сумлінний, ініціативний у всіх видах роботи, здав у визначений термін правильно оформлену документацію, повністю виконав індивідуальний графік.
B 82-89	Студент завдання практики виконав на достатньому рівні якості, а саме: студентом допущено деякі помилки, які він зміг самостійно виправити або пояснити причину їхнього допущення; в ході практики студентом-практикантом не допускалась неорганізованість, шаблонність в усіх видах роботи; здав у визначений термін правильно оформлену документацію, повністю виконав індивідуальний графік.
C 74-81	Студент повністю виконав програму практики, проявив ініціативу в роботі, однак допускав незначні помилки під час виконання окремих форм навчальної або методичної роботи і затруднявся самостійно виправити або пояснити причину їх допущення; в ході практики студентом-практикантом не допускалась неорганізованість, шаблонність у всіх видах роботи; здав у визначений термін правильно оформлену документацію, виконав індивідуальний графік на 80%.
D 64-73	Студент на задовільному рівні якості підготовлений до виконання завдань практики, студент проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний. Студент вчасно здав документацію, в яку можуть бути внесені незначні доповнення і поправки за вказівкою групового керівника або методиста практики, виконав індивідуальний графік на 70%.
E 60-63	Студент виконав програму практики, однак не проявив достатніх знань з фахових предметів і вмій застосовувати їх у практичній діяльності, невчасно здав документацію виконав індивідуальний графік на 60%.
FX 35-59 (із можливістю перездачі)	Студент не виконав завдань практики внаслідок слабких знань з предмету або безвідповідально ставився до своїх обов'язків.
F 1-34 (з обов'язковим повторним курсом)	

Рекомендована література

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків: Право, 2023. 368 с.
2. Комар Ю. М., Попов О. І., Комар В. Ю. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2020. 182 с.
3. Костюкевич В., Борисова О., Шинкарук О., Воронова В. Основи науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти за ступеннями магістра та доктора філософії : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 634 с.

4. Кугай Н. В., Калініченко М.М. Підготовка майбутніх учителів математики: методологічний аспект : монографія. Харків, 2020. 522 с.
5. Марцин В.С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-book-162.html>
6. Методичні рекомендації до написання, оформлення і захисту магістерських робіт для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» освітньо-професійних програм «Середня освіта (Математика)», «Середня освіта (Фізика та інформатика)» / укладачі: Кугай Н.В., Заїка О. В., Сухойваненко Л. Ф., Рябко А. В. / за заг.ред. Кугай Н. В. Глухів, 2024. 67 с.
7. Надикто В. Т. Основи наукових досліджень : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 268 с.
8. Руденко Н., Руденко В. М. Основи наукових досліджень. Київ : Кондор, 2025. 228 с.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Кафедра педагогіки, психології,
соціальної роботи та менеджменту

Документація

студента (ки) _____ групи, _____ курсу,
факультету _____

Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

_____,
(прізвище, ім'я, по батькові)

який (яка) проходив (ла) педагогічну практику

у _____ класі _____

(назва закладу)

з _____ по _____ 20__ р.

Груповий керівник: (прізвище, ініціали)

ОРІЄНТОВНА СХЕМА ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПЛАНУ РОБОТИ

"Затверджую"
 Класний керівник _____
 Груповий керівник _____
 " ____ " _____ 20 ____ р.

Індивідуальний план роботи
 студента (ки) – практиканта (ки)

(прізвище, ім'я, по батькові)
 групи ____, курсу ____, факультету (Інституту) _____
 Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка,
 який(а) проходив(ла) педагогічну практику в __ класі, ЗЗСО __
 з ____ по ____ 20 ____ року

Тижні	Дата	Зміст роботи	Аналіз роботи
-------	------	--------------	---------------

Основні напрями роботи, які слід відобразити в індивідуальному плані:

1. Знайомство з навчальним закладом.
2. Аналіз психолого-педагогічної характеристики класного колективу.
3. Вивчення поведінки важковиховуваних учнів.
4. Знайомство з родиною учня.
5. Аналіз етичної бесіди, читацької конференції або заняття гуртка.
6. Аналіз спілкування між учителем та учнями.

Індивідуальний план складається на весь період практики та затверджується груповим керівником.

На останній сторінці індивідуального плану має бути підпис практиканта.

Після завершення педагогічної практики на підставі індивідуального плану студент-практикант готує звіт про виконану роботу.

ДОДАТОК А.3

ЩОДЕННИК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ

студента (ки) _____ групи, ___ курсу,
факультету (Інституту) _____
Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1 сторінка:

Керівник практики від ЗВО _____

Директор школи _____

Заступник директора школи з навчальної роботи _____

Заступник директора школи з виховної роботи _____

Класний керівник _____

2 сторінка:

Розклад уроків і дзвінків

3 сторінка:

Список учнів класу із вказівкою доручень

4 сторінка:

Список вчителів-предметників класу

5 сторінка:

Схематичне розміщення учнів у класі.

Педагогічний щоденник – це робочий документ студента. Його ведення сприяє осмисленню студентами своєї педагогічної роботи, формуванню вмінь бачити кожну дитину у взаєминах із товаришами і колективом, простежувати динаміку розвитку дитячого колективу й особистості школяра, опанувати методику правильної оцінки справ і вчинків як дітей, так і власних, розвивати уміння аналізувати й оцінювати виховні справи.

У щоденнику студент відображає педагогічну, організаторську діяльність, а також діяльність дитячого колективу, аналізує окремі педагогічні ситуації, формулює висновки, узагальнення, окреслює педагогічні перспективи. Педагогічний щоденник призначений також для фіксації сучасних методичних матеріалів, що використовуються в роботі школи, де студент проходить практику.

Зразок запису в щоденнику (фрагмент)

Класний керівник 10-го класу (прізвище, ініціали можна не зазначати) за допомогою методики соціометричного обстеження визначив статус учнів у класі, тим самим з'ясував роль кожного учня в класі, провів анкетування "Ваша дитина".

Одержані результати стали підставою для планування виховної роботи на наступний навчальний рік. Учитель поставив за мету працювати над згуртованістю класного колективу, виховувати творчу особистість з високими моральними якостями.

Педагогічний щоденник слугує засобом зв'язку теорії з практикою. Під час навчальних занять із педагогічних, психологічних та фахових дисциплін (методик) студенти використовують спостереження, проведені у школі, аналізують цікавий педагогічний досвід, обговорюють складні педагогічні ситуації. Щоденник є обов'язковим документом педагогічної практики. Контроль його ведення здійснює груповий керівник.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА ЗВІТУ СТУДЕНТА–ПРАКТИКАНТА

ЗВІТ

студента(ки) _____ групи, _____ курсу,
факультету_(Інституту) _____

Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

_____,
(прізвище, ім'я, по батькові)

який (а) проходив (ла) педагогічну практику

в ___ класі ЗЗСО № _____

з ___ по ___ 20__ року

Звіт пишеться у відповідності зі змістом діяльності студента та індивідуальним планом роботи. Він є письмовим аналізом й узагальненням діяльності студента під час практики із зазначенням своїх досягнень і недоліків.

У звіті зазначається:

1. Аналіз та оцінка організації практики; загальна характеристика матеріальної бази освітнього закладу, класу, в якому студент працював, кабінетів; узагальнення змісту навчально-виховної роботи вчителя-предметника та класного керівника/керівника гуртка.
2. Зміст виконання індивідуального плану практики:
 - що зроблено за планом?;
 - що не виконано і чому?;
 - яка робота спрямована на допомогу вчителю, класному керівникові?
3. Позитивні й негативні аспекти спілкування з здобувачами освіти та вчителем.
4. Виконання завдань позакласної роботи згідно з індивідуальним планом: які виховні завдання розв'язувалися; які форми виховної роботи застосовувалися; аналіз власних досягнень і невдач.
5. Документи закладу освіти, з якими ознайомились.
6. Яка була опрацьована психолого-педагогічна література.
7. Уміння та навички, набуті в процесі практики. Які завдання ставитимуться на майбутнє?
8. Міра оволодіння методикою роботи класного керівника.
9. Аналіз студентом-практикантом роботи, проведеної в класі.
11. Професійні враження від практики, її позитивні та негативні моменти; висновки.
12. Пропозиції щодо поліпшення організації та проведення педагогічної практики.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА ЗВІТУ СТУДЕНТА–ПРАКТИКАНТА

ЗВІТ
студента(ки) _____ групи, _____ курсу,
факультету_(Інституту) _____
Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

(прізвище, ім'я, по батькові)

який (а) проходив (ла)

Науково-дослідницьку практику з написання магістерської роботи

з ____ по ____ 20__ року

Звіт пишеться у відповідності зі змістом діяльності студента та індивідуальним планом роботи.

I семестр

У звіті зазначається:

1. Зміст виконання індивідуального плану практики:
 - що зроблено за планом;
 - що не виконано і чому.
2. Яка була опрацьована психолого-педагогічна література.

II семестр

У звіті зазначається:

1. Зміст виконання індивідуального плану практики:
 - що зроблено за планом;
 - що не виконано і чому.
2. Де були представлені результати проведених досліджень (конференції, вебінари, семінари тощо, з підтвердженням участі).
3. Чи проводилося експериментальне дослідження і на базі чого, його результати (за наявності такого).

III семестр

У звіті зазначається:

1. Зміст виконання індивідуального плану практики:
 - що зроблено за планом;
 - що не виконано і чому.
2. Чи були представлені результати дослідження на семінарі кафедри.
3. Чи пройдено перевірку на академічну доброчесність та її результати.
4. Наукова новизна виконаного дослідження, його теоретичне та практичне значення.

Зразок оформлення індивідуального плану роботи магістранта

Титульна сторінка:

Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

“Затверджую”

Груповий керівник _____

« ____ » _____ 20__ р.

Індивідуальний план роботи магістранта-практиканта
(спеціальність)
Глухівського національного педагогічного університету
імені Олександра Довженка,
який(яка) проходив(ла)практику в

назва закладу вищої передфахової освіти
з « ____ » _____ 20__ р. по « ____ » _____ 20__ р.

Глухів – 20__ р.

Друга сторінка та інші (варіант на вибір магістранта)

Під час планування та організації своєї роботи під час педпрактики з метою врахування бюджету часу, магістрантам рекомендується планувати виконання завдань практики з орієнтацією на метод ”Альпи”

Варіант 1

Схема індивідуального плану роботи за методом “Альпи”

Дата	Вид робіт	Пріоритет			Час виконання	Делегування справи	Аналіз виконання
		А	Б	В			

Варіант 2

Дата	Планування навчальної роботи у ВНЗ	Науково-дослідна робота	Науково-методична робота	Вивчення та аналіз досвіду роботи ЗВО	Ознайомлення зі специфікою організації закладу новітнього типу

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ ШКОЛИ ТА КЛАСУ

Виховна система класу – це спосіб організації життєдіяльності та виховання членів класного співтовариства, що становить цілісну й упорядковану сукупність взаємодіючих компонентів і сприяє розвитку особистості та колективу.

<i>Компоненти виховної системи</i>	<i>Складові частини (елементи) компонентів</i>
1. Індивідуально–груповий	1. Класний керівник 2. Учні класу 3. Батьки учнів 4. Педагоги та інші дорослі, що беруть участь у виховному процесі і в життєдіяльності класного колективу.
2. Ціннісно–орієнтаційний	1. Цілі та завдання виховання. 2. Перспективи життєдіяльності класного співтовариства. 3. Принципи побудови виховної системи і життєдіяльності класу.
3. Функціонально–діяльнісний	1. Системоутворюючий вид діяльності, форми і методи організації спільної діяльності та спілкування, педагогічне забезпечення і самоврядування життєдіяльності класного колективу.
4. Просторово–часовий	1. Емоційно–психологічне, духовно–моральне і предметно–матеріальне середовище. 2. Місце і роль класу у виховному просторі освітнього закладу. 3. Зв'язок і стосунки класу з іншими спільнотами дітей та дорослих.
5. Діагностико–аналітичний	1. Методи та прийоми вивчення результативності виховної системи. 2. Форми і засоби аналізу, оцінки й інтерпретації отриманих результатів. 3. Критерії ефективності виховної системи.

Мірилом ефективності функціонування класної виховної системи можуть бути такі критерії: вихованість учнів, захищеність і комфортність дитини в класі; задоволення учнів та їх батьків життєдіяльністю класу, сформованість класного колективу, репутація класу; прояв індивідуальності ("обличчя") класної спільноти.

ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

План складається з урахуванням умов роботи школи, її оточення, контингенту батьків, особливостей класного колективу.

Орієнтовна схема плану виховної роботи класного керівника

1. Мета і завдання виховного процесу.
2. Проблема школи.
3. Проблема класного колективу.
4. Діагностичне анкетування.
5. Заповіді класу.
6. Відомості про учнів класу.
7. Характеристика класу.
8. Самоврядування.
9. Розділи:
 - загальношкільні заходи;
 - виховні години (тематика);
 - індивідуальні бесіди;
 - індивідуальні бесіди з батьками;
 - патронаж окремих батьків;
 - відвідування уроків;
 - робота з учителями–предметниками;
 - загальні поради.

ОРІЄНТОВНА ПРОГРАМА ВИХОВНОЇ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Реалізація системи виховної роботи зумовлює:

- формування основних інтегративних якостей особистості;
- безперервну педагогічну діагностику, що поступово переходить у самодіагностику, самопізнання;
- практичну діяльність викладачів та вихованців;
- оптимальне поєднання індивідуального виховання, виховання у колективі та самовиховання;
- розвиток загальної і педагогічної культури вчителів і вихованців.

Програма виховної роботи в старших класах (10–11 класи)

Молода людина, яка входить у життя, має володіти такими якостями:

- високим рівнем освіти і культури;
- швидкою адаптивністю до безперервних соціальних змін;
- ініціативою, заповзятливістю, працелюбством, організованістю;
- умінням володіти собою у складних життєвих ситуаціях, самодисципліною, самоконтролем, високою працездатністю;
- діалектичним світоглядом, необхідним для орієнтації у світі і в собі.

Виховання цих якостей здійснюється через комплексні цільові програми, що реалізуються спільно педагогами, батьками та учнями.

СХЕМА ПІДГОТОВКИ ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

План-конспект виховного заходу

проведеного в _____ класі _____ ЗЗСО _____
 студента _____ групи _____ факультету(Інституту) _____
 Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

(прізвище, ім'я, по батькові)

Виховний захід – це одна з найпоширеніших організаційних форм у позаурочній та позашкільній виховній роботі.

Він має бути взаємопов'язаний із життям класу, школи, життям країни. У процесі планування виховного заходу варто брати до уваги:

- 1) вікові і індивідуальні особливості здобувачів освіти конкретного класу;
- 2) завдання, передбачені планом виховної роботи з певним класом/групою;
- 3) розвиток і становлення національної культури, традицій;
- 4) уподобання здобувачів освіти.

Підготовка й організація виховного заходу спрямовується на формування та розвиток творчої самостійності здобувачів освіти, на виховання в здобувачів освіти шанобливого ставлення до людей, традицій рідного народу. Зважаючи на це слід пам'ятати, що в процесі кожної взаємодії зазвичай розв'язують цілий комплекс виховних завдань.

Виховний захід – це процес, перебіг якого передбачає кілька взаємопов'язаних етапів:

1. Цілепокладання (аналіз обставин, визначення актуальності теми заходу, цілей, завдань виховної справи).
2. Планування (підготовча частина, організаційна частина, складання програми позакласного заходу).
3. Організація діяльності вихованців у процесі проведення заходу.
4. Самовираження особистості і результати безпосереднього виховного впливу; колективний аналіз виховної дії; самоаналіз.
5. Педагогічна рефлексія та релаксація.

Зміст і оформлення заходу:

1 сторінка – титульна: тема;

2 сторінка – відмітка про консультації та затвердження конспекту класним керівником і керівником групи;

3 сторінка – мета, завдання заходу, форма проведення, діяльнісна структура, обладнання, місце проведення;

4 сторінка – зміст заходу;

остання сторінка – використана література під час підготовки до виховного заходу.

Розробка програми виховного заходу

Підготовча частина

- визначення мети і завдань заходу;
- вибір форм, методів, засобів роботи з урахуванням віку здобувачів освіти;
- передбачення форми виховного заняття в залежності від змісту та спрямування виховних завдань, віку здобувачів освіти, рівня їхньої вихованості;
- стимулювання здобувачів освіти до підготовки та проведення заходу;
- залучення до участі в організації й проведенні заходу батьків, фахівців з тематики заходу, психологів, представників громадських організацій.

Організаційна частина

- визначення тривалості заходу з огляду на вік здобувачів освіти та місце проведення;
- побудова логічної послідовності ходу виховного заходу, визначення мети;
- добір тематичного матеріалу (змістовність, переконливість з огляду на застосування вербальних методів, методів привчання і вправління, спонування, а також змагання та заохочення);
- застосування цікавих, творчих, індивідуальних завдань;
- добір матеріалу для оформлення композицій із метою досягнення емоційності сприймання (за потреби).

Розробка

1. Накреслення плану виховного заходу (детального). Письмовий виклад.

1. Написання сценарію.
2. Складання схеми аналізу запланованого заходу.

Схема написання конспекту виховного заходу

Тема: стислий, короткий вислів, іноді віршований, що розкриває суть виховного заходу.

Приклад: "Я – громадянин України"

Мета: формулюється як ідеальне уявлення результату, який має бути досягнутий у діяльності.

Приклад: формувати моральну свідомість, національні риси характеру і вдачі, патріотичні почуття, громадську позицію, стимулювати учасників до глибокого засвоєння духовних надбань українського народу.

Мета конкретизується завданнями, що мають бути реальними та посильними.

Завдання виховання:

Приклад:

- ✓ виховувати риси моралі, духовності, культури;
- ✓ виховувати риси соціально активної особистості;
- ✓ формувати вміння в будь-якій ситуації діяти гуманно;

Форма проведення виховного заходу

(Реальний процес, пов'язаний з організацією виховної діяльності).

Приклад: бесіда, круглий стіл, диспут, інформаційна година, інтелектуальна гра, турнір, усний журнал, родинне свято ("Сімейний альбом", "Бабусина скринька"), виховна година, брейн-ринг, спортивне змагання, благодійні акції, аукціони (народної мудрості), захист проєктів, літературна вігальня, свято, вікторина, ділова гра, фестиваль мистецтв, конкурси малюнків, листівок та плакатів, літературний суд, мандрівки тощо.

Вибір форми проведення залежить від змісту та спрямування виховних завдань, віку учнів, рівня їх виховання, особистого соціального досвіду; особливостей дитячого колективу і його традицій, від технічного забезпечення, індивідуальних можливостей та рівня професіоналізму практиканта.

Засоби

Надбання матеріальної та духовної культури, що спрямовані на правильне визначення кінцевої мети будь-якої діяльності.

Місце проведення: за вибором організаторів заходу.

Діяльнісна структура виховного заходу

(Продумайте, як найоптимальніше залучити вихованців до підготовки та проведення виховного заходу).

Попадається список вихованців з точним переліком доручень, ролей, дій, функцій.

Діяльність – фронтальна (колективна), групова, індивідуальна.

Види фронтальної діяльності:

Прослуховування вчителя, товаришів, перегляд кінофільму, переживання подій, осмислення отриманої інформації, участь у підготовці та проведенні виховного заходу.

Види групової діяльності:

підготовка монтажу, ілюстративного матеріалу, оформлення місця проведення, збирання інформації (інтерв'ювання, робота в бібліотеці та Interneti).

Види індивідуальної діяльності:

види діяльності, ролі, з урахуванням інтересів, можливостей, бажань дітей, функції обговорювання в класі з метою їх оптимізації.

План виховного заходу

Організаційний етап

Розповідь, бесіда, емоційне стимулювання за допомогою створення виховних ситуацій.

Реалізаційний етап (практичний етап, основний)

Розкриття мети та завдань заходу, активізація здобувачів освіти, спрямування їх на роботу.

Підсумковий етап

Аналіз позитивних досягнень, обґрунтованість висновків, заключне слово вчителя.

Виховна робота проводиться всіма учасниками навчально–виховного процесу, в основі якої лежать принципи виховання: гуманізму, демократизму, добровільності, особистісно–орієнтованого виховання, творчого підходу.

СХЕМА АНАЛІЗУ ПОЗАУРОЧНОГО ЗАНЯТТЯ З ОКРЕМОГО ПРЕДМЕТА

1. Клас, предмет, з якого проводиться заняття.
2. Тема заняття.
3. Мета заняття, оцінка її формулювання й повідомлення учням.
4. Як зміст позакласного заняття співвідноситься з програмним матеріалом з навчального предмета?
5. Ступінь зацікавленості, незвичайності використаного матеріалу.
6. Оптимальність обсягу пропонованого матеріалу.
7. Участь учнів у підготовці заняття, їхня активність на занятті
8. Використання різних форм і методів проведення занять, їх доцільність та ефективність.
9. Чи проводилося нагородження переможців? Як? Доцільність і об'єктивність нагородження.
10. Чи рекомендувались додаткові джерела одержання інформації з теми заняття: журнали, книги, енциклопедії, альбоми тощо. Наскільки вдало це було зроблено?
11. Оцінка оформлення заняття, використання посібників і ТЗН у ході заняття.
12. Оцінка поведінки і мови ведучого.

СХЕМА АНАЛІЗУ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

Алгоритм спостереження й аналізу позакласного виховного заходу

1. *Загальна характеристика.*
Загальні відомості: клас/група, кількість здобувачів освіти, його/її склад.
Тема та пізнавально-виховна мета заходу, форма проведення, педагогічна обґрунтованість вибору форм і мети, місце проведення, час проведення, відповідальна особа.
Урахування вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти, їхніх інтересів, запитів та побажань.
Значення заходу в системі виховної роботи.
2. *Підготовка заходу.*
Ініціатори заходу: актив, класний керівник/куратор, інші вчителі/викладачі, адміністрація закладу, батьки, ступінь активності учасників.
Мета і план проведення, визначення завдань.
3. *Хід заходу.*
Зміст заходу, його громадська спрямованість.
Характер поведінки здобувачів освіти, взаємозв'язок емоційного та інтелектуального впливу на здобувачів освіти.
Ставлення здобувачів освіти до заходу, сприймання ними основних ідей, рівень захопленості, прояв творчих здібностей.
Характеристика педагогічних засобів, педагогічного інструментування заходу. Прояв особистих якостей, авторитет учителя/викладача.
4. *Висновки та зауваження.*
Оцінка методичної своєрідності та ефективності заходу. Недоліки в ході підготовки та проведення, можливі шляхи їхнього усунення. Побажання щодо поліпшення підготовчої роботи та проведення виховних заходів.

ГОЛОВНІ НАПРЯМИ РОБОТИ З БАТЬКАМИ

Напрями роботи з батьками:

1. Дитина в сім'ї.
2. Спілкування батьків з дітьми.
3. Спільна діяльність батьків та дітей.

Методи вивчення сім'ї:

1. Спостереження.
2. Бесіда.
3. Тестування.
4. Анкетування.
5. Діагностика.
6. Ділові ігри.
7. Аналіз дитячих малюнків про сім'ю.
8. Аналіз дитячих творів про сім'ю.

Форми роботи з батьками:

1. Батьківські збори.
2. Бесіди (колективні, групові, індивідуальні).
3. Конференції.
4. Дні відчинених дверей.
5. Відкриті уроки для батьків.
6. Семінари – практикуми.
7. Проведення соціологічних досліджень.
8. Сімейні вечори.
9. Прес – конференції з проблем сімейного виховання.
10. Усні журнали.
11. Конференції з досвіду сімейного виховання.

Аналіз педагогічної взаємодії з родиною

1. Вплив батьків учнів на виховну діяльність класу.
2. Участь батьків у підготовці дітей до сімейного життя.
3. Які аспекти має спілкування між учителями і батьками учнів?
4. Хто з батьків бере активну участь у батьківських зборах та заходах?
5. Якою мірою батьки беруть участь у житті класу?
6. Чи є у вчителя можливість зустрітися з батьками у неофіційних обставинах? З якою метою?
7. Чи спілкується вчитель із батьками "важких" дітей постійно, чи тільки тоді, коли виникають проблеми?
8. Чому не всі батьки залучаються до життя класу?
9. Що ви можете запропонувати, щоб зацікавити байдужих батьків і залучити їх до участі у шкільних справах?
10. Які методичні особливості спільної роботи школи і сім'ї ви знаєте?

ПРОТОКОЛ УРОКУ

Для того, щоб успішно здійснити аналіз уроку за поданою схемою, необхідно оформити "фотографію уроку". Її складові:

<i>Етапи уроку</i>	<i>Зміст етапу уроку</i>	<i>Методи та прийоми</i>
Назва етапу уроку, його мета і завдання, тривалість у часі	1. Діяльність вчителя. 2. Діяльність учнів. 3. Форми їх взаємодії.	Результати спостережень.

Завдання:

1. Виокремте етапи уроку, їх завдання та зафіксуйте час.
2. Визначте ступінь відповідності структури та типу уроку щодо поставлених цілей.
3. Зафіксуйте вправи та завдання, які використовувалися на уроці. Визначте їх тип і вид, рівень (репродуктивний, репродуктивно-творчий, творчий тощо).
4. Зазначте, які методи та прийоми використовував учитель для виховання учнів, розвитку їх пізнавальних інтересів, пам'яті, уваги, уяви (повідомлення цілей уроку у вигляді евристичного питання, проблемного завдання; подання матеріалу одночасно в словесній і знаково-символічній формах; проєктне навчання, ділова гра, подвійні асоціації; різнорівневі контрольні й самостійні роботи, тестові завдання; асоціативний ряд тощо).
5. Простежте за використанням зорової, вербальної і невербальної наочності, визначте їх функції.
6. Зафіксуйте, які прийоми вчитель використовує для економії часу та покращення ефективності уроку.
7. Простежте, як реагують учні на пояснення вчителя, його зауваження та похвалу.
8. Визначте активність учнів на кожному етапі уроку, укажіть ступені активності (з вказівкою причин, що їх зумовлюють).

В основу нової технології уроку покладено три закони:

– Урок – це відкриття істини, пошук істини та її осмислення; це спілкування, змістом якого є наукове знання, а результатом – інтелект.

– Урок – це частина життя дитини й учителя. Педагог має жити на уроці та бути відкритим для дітей.

– Людина як суб'єкт осмислення істини та життя на уроці завжди залишається найвищою цінністю.

Викладання – двосторонній процес. Відтак розуміння того, що відбувається на проведеному уроці, реалізується за допомогою такого виду діяльності, як *аналіз уроку*.

Форми аналізу уроку можуть бути різні, їх вибір регулюється поставленою метою.

Мета відвідуваних уроків:

- вивчати раціональність розподілу й використання часу на уроці, кожному його етапі (структурно-часовий аналіз);
- ознайомитись з умінням учителя організувати навчальну працю учнів на уроці та забезпечувати навчальну дисципліну (аспектний аналіз);
- вивчати, як учитель формує вміння й навички самоперевірки і самоконтролю (аспектний аналіз);
- дослідити використання додаткового матеріалу на уроці;
- перевірити дотримання санітарно-гігієнічних вимог до уроку;
- вивчати психолого-педагогічні вимоги до уроку (психологічний аналіз);
- аналізувати основні дидактичні категорії (дидактичний аналіз);
- виявити та оцінити домінуючі структури (елементи) уроку (структурний аналіз).

Аналіз структури й організації уроку

1. Відповідність структури уроку його темі, меті й типу.
2. Логічна послідовність і взаємозв'язок етапів уроку.
3. Доцільність розподілу часу за етапами уроку.
4. Наукова організація праці вчителя та учнів.
5. Організація початку й кінця уроку.
6. Оптимальний темп ведення уроку.

Аналіз змісту уроку

1. Логічність викладу.
2. Доступність викладу
3. Науковість викладу.
4. Виділення провідних ідей з даної теми.
5. Зв'язок змісту уроку з життям.
6. Зв'язок змісту уроку з потребами та інтересами учнів.

Аналіз домашнього завдання

1. Методи й прийоми перевірки домашнього завдання.
2. Об'єм домашнього завдання.

3. Характер домашнього завдання: тренувальний, творчий, розвивальний, диференційований, індивідуальний, проєктувальний.
4. Методика подання домашнього завдання.
5. Урахування ступеню складності домашнього завдання залежно від інтелектуальних здібностей і можливостей учнів.

СХЕМА АНАЛІЗУ УРОКУ

I. Загальні відомості про урок

1. Тема уроку, його дидактична й виховна мета.
2. Унаочнення уроку.
3. Тип уроку (урок засвоєння нових знань, урок формування та вдосконалення вмінь і навичок, урок закріплення знань, умінь і навичок, урок систематизації й узагальнення знань, урок перевірки та коригування знань, умінь і навичок тощо).
4. Підготовленість класу до уроку.

II. Структура уроку і методика його проведення, відповідність структури уроку його типу

1. Мобілізуючий початок уроку. Збудження уваги учнів.
2. Місце повторення попереднього матеріалу на уроці. Підтримання уваги учнів під час опитування.
3. Активізація розумової діяльності учнів під час відтворення матеріалу.
4. Вивчення нового матеріалу:
 - а) постановка навчальної проблеми. Створення проблемно-пошукової ситуації. Передбачення вчителем можливих труднощів і шляхи їх подолання. Спрямування сприйняття учнів на засвоєння нових фактів. Виховання потреби учнів у знаннях.
 - б) розв'язання навчальної проблеми. Шляхи активізації мислення учнів на уроці: порівняння і аналогія, аналіз і синтез, узагальнення і абстрагування, індукція та дедукція, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між явищами. Чіткість формування визначень. Загальний підсумок розв'язання проблеми.
5. Закріплення нових знань на уроці. Способи впровадження знань у різних ситуаціях, осмислення зв'язку теорії з явищами навколишньої дійсності. Виявлення зв'язків нового матеріалу з раніше вивченим. Облік знань, умінь і навичок, набутих на уроці. Об'єктивність і мотивація оцінок вчителя.
6. Завдання додому. Інструктаж вчителя про раціоналізацію прийомів розумової діяльності учнів вдома.

III. Аналіз змісту навчального матеріалу

1. Науково-теоретичний рівень уроку.
2. Відповідність змісту уроку вимогам програми.
3. Дотримання логіки мислення та викладу.
4. Відповідність змісту навчального матеріалу віковим особливостям учнів і рівню їхньої підготовки.
5. Зв'язок з практикою, сучасністю.
6. Виховний зміст дидактичного матеріалу.

IV. Майстерність вчителя

1. Знання учнів та індивідуальний підхід до них. Диференційований підхід до кращих учнів та учнів, які не встигають.
2. Контакт з класом, уміння підтримувати дисципліну. Спілкування з учнями.
3. Раціональне використання уроку.
4. Уміння вчителя проводити демонстрації, досліди та застосовувати ТЗН, мультимедійні засоби.
5. Педагогічний такт учителя.
6. Мовлення вчителя. Володіння голосом, мімікою, пантомімікою.
7. Які прийоми педагогічного спілкування використано на уроці?

V. Загальні результати уроку

Виконання плану уроку.

1. Рівень реалізації загальноосвітньої, розвивальної та виховної мети уроку.
2. Рівень засвоєння знань і способів діяльності учнів.
3. Загальна оцінка результатів та ефективності уроку.
4. Рекомендації щодо поліпшення якості уроку.

ДОДАТОК Б.10.1

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН*

навчально-виховної роботи студентів факультету природничої і фізико-математичної освіти (денної форми навчання)

Дата	Тема і зміст діяльності	Робота студента	Відмітка про вик.
Перший тиждень	Настановча конференція. Консультація щодо складання індивідуального плану, його оформлення. Організація освітнього процесу в ЗЗСО. Відвідування школи. Бесіда з директором (завучем). Ознайомлення з основною документацією.	Запис у щоденнику: ознайомлення з правами, обов'язками студента-практиканта, метою і змістом практики, послідовністю виконання завдань, вимогами щодо оформлення звітної документації з практики, критеріями оцінювання. Вибір теми індивідуального творчого завдання. Консультація групового керівника та консультанта з психології. Інформація про ЗЗСО. Проблема, над якою працює пед. колектив. Види планів, на основі яких працює школа: навчальний, річний. Основні розділи річного плану	

		<p>роботи, фрагмент як приклад.</p> <p>План-графік загальношкільних виховних заходів на семестр (фрагмент на період практики).</p> <p>Ознайомитись із планом виховної роботи ЗЗСО.</p> <p>Проаналізувати принципи побудови плану виховної роботи школи. Проаналізувати наступність реалізації змісту виховання учнів.</p>	
Другий тиждень	<p>Вивчення системи роботи учителя-предметника.</p> <p>Діяльність вчителя-предметника.</p> <p>Спостереження та аналіз уроку за фахом.</p>	<p>Ознайомлення з нормативною документацією, що регламентує діяльність вчителя-предметника (ознайомитися з вимогами Державного стандарту, навчальних програм за фахом, підручниками, посібниками, робочими зошитами, за якими здійснюється освітній процес; опрацювати календарний план. Скласти протокол уроку та виконати психолого-педагогічний аналіз уроку користуючись зразками, поданими в додатках програми педагогічної практики</p>	
Третій тиждень	<p>Позаурочна діяльність учителя-предметника.</p> <p>Спостереження та аналіз позаурочного (предметного заходу), уроку за фахом</p> <p>Система виховної роботи в ЗЗСО. Бесіда-зустріч із заступником директора з виховної роботи.</p>	<p>Охарактеризувати основні форми позаурочної роботи з предмету, план роботи гуртка чи факультативу (за фахом)</p> <p>Скласти картотеку методичної літератури за фахом.</p> <p>Ознайомитись із планом роботи гуртка чи факультативу.</p> <p>Взяти участь в організації та проведенні позаурочної роботи (за фахом) на період практики (проведення гурткової роботи, робота з обдарованими дітьми, індивідуальна робота з учнями, які потребують уваги).</p> <p>Скласти картотеку методичної літератури за фахом.</p> <p>Проаналізувати загальношкільний план виховної роботи.</p> <p>Проаналізувати форми, методи організації та здійснення виховної роботи з учнями різних вікових груп.</p> <p>Функції класного керівника, його права та обов'язки.</p>	
Четвертий тиждень	<p>Класний керівник, його основні функції, ознайомлення з досвідом роботи в ході зустрічі.</p> <p>Спостереження та аналіз виховного заходу.</p> <p>Аналіз системи роботи класного керівника.</p> <p>Спостереження та аналіз за виховної години.</p>	<p>Проаналізувати план виховної роботи класного керівника, визначити форми і методи роботи з учнями та батьками. З'ясувати роль та функції батьківського комітету у виховній роботі навчально-виховного закладу.</p> <p>Проаналізувати тематику класних батьківських зборів на рік, взяти участь у їх підготовці та проведенні.</p> <p>З'ясувати та вивчити основні обов'язки класного керівника, специфіку основних напрямів роботи відповідно до віку дітей.</p> <p>Загальні принципи планування роботи.</p> <p>Проаналізувати план роботи класного керівника, враховуючи закономірності, принципи, напрями виховної роботи. Спостерігати виховний захід, виконати аналіз Підготувати розробку позакласного виховного заходу (форма, тема заходу – довільна). Вибір форми і теми обґрунтувати.</p>	
П'ятий тиждень	<p>Робота в бібліотеці школи, ГНПУ ім. О. Довженка, Центральній районній бібліотеці. Ознайомлення з періодичними виданнями для дітей та молоді, методичною фаховою літературою</p> <p>Аналіз та узагальнення матеріалів, опрацьованих під час педагогічної практики</p>	<p>Складання списку видань: для організації виховної роботи з учнівським колективом; організації позакласної роботи з дисциплін за фахом; організації дозвілля учнів під час канікул; підготовки вчителя до уроку за фахом.</p> <p>Підготовка документації з практики: написання звіту, робота над презентацією фото-відео матеріалів. Звіт груповому керівникові про результати проходження практики, виконання індивідуально-творчої роботи. Здача документації з практики на кафедрі.</p>	
	Підсумкова конференція	Звіти студентів	

* — орієнтовний

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН*

навчально-виховної роботи студента факультету природничої і фізико-математичної освіти (заочної форми навчання)

Дата	Тема і зміст діяльності	Робота студента	Відмітка про вик.
	Організація освітнього процесу в ЗЗСО. Відвідування школи. Бесіда з директором (завучем). Ознайомлення з основною документацією.	Інформація про ЗЗСО. Проблема, над якою працює пед. колектив. Види планів, на основі яких працює школа: навчальний, річний. Основні розділи річного плану роботи, фрагмент, як приклад. План-графік загальношкільних виховних заходів на семестр (фрагмент на період практики). Ознайомитись із планом виховної роботи ЗЗСО. Проаналізувати принципи побудови плану виховної роботи школи. Проаналізувати наступність реалізації змісту виховання учнів. Добір матеріалу в "пед. скарбничку": систематизація за рубриками, Робота над індивідуальним творчим завданням.	
	Вивчення системи роботи учителя-предметника. Діяльність вчителя-предметника. Спостереження та аналіз уроку за фахом.	Ознайомлення з нормативною документацією, що регламентує діяльність вчителя-предметника (ознайомитися з вимогами Державного стандарту, навчальних програм за фахом, підручниками, посібниками, робочими зошитами, за якими здійснюється освітній процес; опрацювати календарний план). Скласти протокол уроку та виконати психолого-педагогічний аналіз уроку, користуючись зразками, поданими в додатках програми педагогічної практики.	
	Позаурочна діяльність вчителя-предметника. Спостереження та аналіз позаурочного (предметного заходу), уроку за фахом.	Охарактеризувати основні форми позаурочної роботи з предмету, план роботи гуртка чи факультативу (за фахом) Скласти картотеку методичної літератури за фахом. Ознайомитись із планом роботи гуртка чи факультативу. Робота над індивідуальним творчим завданням Взяти участь в організації та проведенні позаурочної роботи (за фахом) на період практики (проведення гурткової роботи, робота з обдарованими дітьми, індивідуальна робота з учнями, які потребують уваги). Скласти картотеку методичної літератури за фахом.	
	Система виховної роботи в ЗЗСО. Бесіда-зустріч із заступником директора з виховної роботи.	Проаналізувати загальношкільний план виховної роботи. Проаналізувати форми, методи організації та здійснення виховної роботи з учнями різних вікових груп. Функції класного керівника, його права та обов'язки.	

	<p>Класний керівник, його основні функції, ознайомлення з досвідом роботи в ході зустрічі.</p> <p>Спостереження та аналіз виховного заходу.</p>	<p>Проаналізувати план виховної роботи класного керівника, визначити форми і методи роботи з учнями та батьками. З'ясувати роль та функції батьківського комітету у виховній роботі навчально-виховного закладу. Проаналізувати тематику класних батьківських зборів на рік, взяти участь у їх підготовці та проведенні.</p> <p>З'ясувати та вивчити основні обов'язки класного керівника, специфіку основних напрямів роботи відповідно до віку дітей.</p> <p>Загальні принципи планування роботи. Проаналізувати план роботи класного керівника, враховуючи закономірності, принципи, напрями виховної роботи.</p> <p>Переглянути відеозапис виховного заходу, виконати аналіз. Підготувати розробку позакласного виховного заходу (форма, тема заходу – довільна). Вибір форми і теми обґрунтувати.</p>	
	<p>Робота в бібліотеці школи, та інших бібліотеках населеного пункту, де розміщена база практики. Ознайомлення з періодичними виданнями для дітей та молоді, методичною фаховою літературою</p>	<p>Складання списку видань: для організації виховної роботи з учнівським колективом; організації позакласної роботи з дисциплін за фахом; організації дозвілля учнів під час канікул; підготовки вчителя до уроку за фахом .</p>	
	<p>Аналіз та узагальнення матеріалів, опрацьованих під час педагогічної практики</p>	<p>Підготовка документації з практики: написання звіту, робота над презентацією фото-відео матеріалів. Звіт груповому керівникові про результати проходження практики, виконання індивідуально-творчої роботи. Здача документації з практики на кафедрі.</p>	

**ОРІЄНТОВНА СХЕМА ХАРАКТЕРИСТИКИ
НА РОБОТУ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА**

Х А Р А К Т Е Р И С Т И К А

КУТОВИЙ ШТАМП

Прізвище, ім'я, по батькові, студента-практиканта ___ курсу, ___ групи факультету природничої і фізико-математичної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, який (яка) проходив (-ла) педагогічну практику в _____
(повна назва навчального закладу)

з ___ по _____ 20__ року

Прізвище, ім'я, по батькові (називний відмінок) проходив _____ (назва практики) педагогічну практику з __. __. __ р. по __. __. __ р. у _____ (повна назва навчального закладу).

За час проходження педагогічної практики _____ (ППП студента-практиканта) підготував і провів _____ (вказати кількість) уроків з _____ (вказати навчальний предмет(и) у _____ класі та виховний захід у _____ класі на тему: « _____ ». За час проходження практики _____ (ППП) виявив ґрунтовний рівень знання програмового та фактичного матеріалу з предмету та достатній рівень володіння методикою викладання _____. Усі уроки студент-практикант проводив на належному науковому і методичному рівні. До уроків студент готувався добросовісно, постійно консультувався з учителем _____. Тему і мету уроку визначав чітко і повністю дотримувався структури уроку. На уроках _____ вміло здійснював індивідуальний підхід до учнів та постійно звертав увагу на підтримання дисципліни в класі.

_____ зарекомендував себе як відповідальний, працелюбний, доброзичливий та творчий педагог. Слід зазначити, що даному студентові слід більш вимогливо ставитись до _____.

Рекомендована оцінка за практику « _____ ».

15.03.20__ р.

Вчитель математики _____

Вчитель інформатики _____

Класний керівник _____

Директор школи _____

ПЕЧАТКА УСТАНОВИ (БАЗИ ПРАКТИКИ)

СТРУКТУРА УЗАГАЛЬНЕНОГО ЗВІТУ

(підготовлений у формі електронної презентації-коментаря (озвученого виступу-презентації))

1. ПІП студента, факультет, курс, група, форма навчання, освітня програма, вид практики, місце проходження практики, груповий керівник.
2. Мета, завдання практики.
3. Коротка характеристика бази практики, посилання на сайт/блог освітньої установи.
4. Коротка характеристика колективу здобувачів освіти.
5. Виконані завдання під час проходження практики (проведено заняття/заходи з теми, підготовлено пакет документів з аналізу ходу практики (щоденник)).
6. Загальні, фахові компетентності, сформовані під час проходження практики.
7. Проблеми, труднощі, що виникли у процесі практичної підготовки.
8. Допомога, поради, настанови академічної спільноти під час проходження педагогічної практики (*керівники, учителі інші*).
9. Допомога, поради, настанови інших стейкхолдерів у процесі проходження педагогічної практики (*керівництво освітніх установ, батьки, здобувачі освіти, учителі, викладачі, методичні працівники та інші*).
10. Поради, побажання, пропозиції щодо змісту програм практики, організації й проведення практичної підготовки, підготовки звітності, процедур захисту в умовах дистанційного навчання.

**Схеми оформлення звітної документації,
яка подається на перевірку консультанту з психології**

ДОДАТОК Г.1

Схема психолого-педагогічної характеристики на особистість учня

I. Загальні відомості:

1. Прізвище, ім'я, по батькові, вік, клас (група).

2. Тип навчання: очне / дистанційне / змішане.

3. Характеристика сімейного середовища:

- структура сім'ї (повна, неповна, опікунська);

- професійна зайнятість, освітній рівень, ставлення батьків до навчання дитини;

- соціально-психологічний клімат (за результатами бесіди з батьками, класним керівником або анкетування онлайн).

4. Особливості умов проживання під час дистанційного навчання: наявність технічних засобів, інтернет-зв'язку, робочого місця, підтримка дорослих.

II. Загальний рівень розвитку та пізнавальна активність:

1. Інтелектуальна активність: прояви пізнавального інтересу, рівень самостійності у навчанні, ставлення до онлайн-занять.

2. Джерела інформації: навчальні платформи (Google Classroom, Zoom, Moodle тощо), соціальні мережі, додаткові ресурси, участь у вебінарах, самоосвіта.

3. Загальна обізнаність: приклади використання знань у практичних або життєвих ситуаціях.

4. Новоутворення вікового періоду: рефлексія, самостійність, критичне мислення, відповідальність (прояви у дистанційній взаємодії).

III. Пізнавальні процеси:

1. Увага: стійкість і зосередженість під час дистанційних занять, вміння розподіляти увагу при роботі онлайн.

2. Пам'ять: якість запам'ятовування навчального матеріалу без зовнішнього контролю, вміння відтворювати інформацію.

3. Мислення: аналітичність, логічність, вміння розв'язувати задачі самостійно або в групових чатах, прояви творчого мислення.

4. Уява: активність у візуалізації завдань, побудові асоціацій, участі у віртуальних проєктах.

(Оцінюється за результатами онлайн-спостереження, аналізу виконаних завдань, спілкування у відеоконференціях.)

IV. Емоційно-вольова сфера:

1. Емоційна стабільність: рівень тривожності, настрій під час дистанційного навчання, реакція на труднощі.

2. Вольові якості: відповідальність, наполегливість, здатність доводити справу до кінця без безпосереднього контролю.

3. Саморегуляція: вміння планувати час, дотримуватися дедлайнів, контроль за емоціями та поведінкою в онлайн-середовищі.

4. Рівень стресостійкості: реакція на технічні проблеми, інформаційне перевантаження, нові умови навчання.

V. Особистісні особливості:

1. Самооцінка і самосприйняття: ставлення до власних успіхів, самоорганізація, рівень впевненості.

2. Соціальна адаптація: взаємодія з однокласниками онлайн (у чатах, групах, форумах), участь у дистанційних обговореннях, ступінь відкритості.

3. Інтереси, цінності, мотивація до навчання: навчальні пріоритети, захоплення, ціннісні орієнтації, ставлення до математики як предмета.

4. Реакція на груповий вплив: прояви конформності/неконформності в онлайн-групах, готовність до співпраці.

5. Особливості спілкування: культура мовлення, емпатійність, рівень толерантності, прояви агресії або замкненості.

VI. Соціальна активність і громадянська позиція:

1. Участь у позашкільних і волонтерських онлайн-проєктах, акціях, патріотичних заходах.

2. Усвідомлення власної ролі громадянина України в умовах війни.

3. Прагнення до взаємодопомоги, підтримки однолітків, прояви лідерських якостей.

VII. Організаторські й комунікативні якості:

1. Уміння працювати в команді, організовувати онлайн-групу для виконання завдань.

2. Ініціативність, лідерські прояви, тактовність у спілкуванні.

3. Ступінь відповідальності під час колективних дистанційних завдань.

VIII. Рівень морально-етичного розвитку:

1. Дотримання норм академічної доброчесності в дистанційному навчанні (уникнення плагіату, чесність при тестуванні).

2. Вихованість, ввічливість, повага до вчителів, толерантність у висловлюваннях.

3. Усвідомлення моральних наслідків власних дій у цифровому середовищі.

IX. Висновки.

Коротка узагальнена характеристика особистості учня: рівень розвитку, сильні сторони, проблемні зони, потенціал для саморозвитку.

X. Психолого-педагогічні рекомендації учителю, батькам, класному керівнику.

Рекомендовані методи збору інформації дистанційно:

- онлайн-спостереження (відеоуроки, чати, інтерактивні платформи).
- онлайн- або телефонна бесіда з учнем, батьками, класним керівником.
- аналіз навчальних робіт, креативних завдань, активності в чатах і форумах.
- анонімне анкетування (через Google Forms тощо).

Психолого-педагогічна характеристика на учнівську групу

Основні вимоги до виконання:

1. Обсяг 6-8 стор. тексту.
2. Розкриття завдань кожної складової характеристики має починатися дублюванням назви складової (всього – 9 складових)
3. Виклад інформації має бути доказовим. Рекомендується уникати загальних формулювань типу «група організована» (а з чого це видно?), «має високий рівень розвитку» (якщо так, то які критерії такого рівня?) тощо.
4. Необхідно постійно аналізувати факти, не обмежуючись їх описом (кожен пункт розглядається крізь призму «Чому? Чого? Як?»).
5. Висновки характеристики п.8 – це узагальнене формулювання найбільш проблемних особливостей групи, а також виокремлення в ній перспективних напрямків розвитку.
6. Рекомендації характеристики (п.9) – це демонстрування способів співпраці вчителя із студентом, а також дозволяють передусім у прикладному аспекті реалізувати сформовані висновки.

Примітка. 1. Забороняється використовувати будь-які способи дослідження, у яких вживається термін «тест». 2. Рекомендується використовувати бесіду, спостереження, аналіз продуктів діяльності. 3. Дозволяється виходити за межі нижче прописаних 9-ти складових характеристики, але за умови з'ясування передусім їхнього змісту. 4. Без доказових розгорнутих висновків і рекомендацій характеристика не може бути оцінена на мінімальну позитивну оцінку.

Структура характеристики:

1. Загальні відомості про групу: 1) кількісний і статевий склад; 2) соціальний і майновий стан.
2. Ступінь розвитку групи: зміст, перспективи розвитку. Переважаючий настрій (мажорний, мінорний). Комунікативність: інтелектуальна, вольова, соціально-психологічна. Ієрархія лідерів та інших членів групи. Домінуючі механізми групової взаємодії.
3. Особливості взаємовідносин: 1) прояви відповідальності (безвідповідальності), взаємодопомоги (індивідуалізму) тощо; 2) загальні та індивідуальні інтереси: їх гармонічність (дисгармонійність); 3) дружба і товаришування; 4) взаємини між хлопцями і дівчатами; 5) наявність мікро груп та мотиви їх створення і збереження; б) рівень вихованості; 7) рівень індивідуально-типологічних відмінностей, особливо здібностей; 8) суперечності та кризи підліткового віку.
4. Загальна характеристика навчальної діяльності як провідної: 1) здобувач освіти як суб'єкт навчально-професійної діяльності; 2) характеристика успішності з окремих предметів (можливі причини неуспішності та засоби їх подолання); 3) мотивація навчання; 4) наявні чинники і фази учіння; 5) організація самостійної роботи; 6) засоби саморегуляції; 7) педагогічний контроль і оцінка як функція процесу управління.
5. Світоглядні особливості: потреби, ідеали, ціннісні орієнтації, самоставлення і взаємоставлення, переконання.
6. Типові особливості окремих (3-4) здобувачів освіти: 1) загальний тип; 2) соціальна роль у групі; 3) позитивні і негативні якості («організатори - дезорганізатори навчальної дисципліни», «ініціатори-імітатори», «ерудовані-примітивні», «впливові-аутсайтери») тощо.
7. Негативні соціально-психологічні явища: списування, дезінформація, заздрість, інтриги, елітаризм, бойкот, замовчування негативних вчинків тощо.
8. Висновки.
9. Рекомендації.

До характеристики можуть додаватися емпіричні матеріали про роботу з групою (анкети, результати спостережень тощо).

Електронне видання

Укладачі:

КУГАЙ Наталія

ЗАЙКА Оксана

КУХАРЧУК Роман

СУХОЙВАНЕНКО Людмила

БІЛЧЕНКО Павло

МИСНИК Світлана

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МАТЕМАТИКА)»**

Навчально-методичний посібник

Підп. до розповсюдження 26.11.2025.

Формат 60x84/8. Умов. друк. арк. 6,39. Зам. 3535

Облік.-вид. арк. 3,73. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.

Видавництво Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка.

41400, м. Глухів, Сумська обл., вул. Київська, 24,

тел/факс (05444) 2-33-06.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №678 від 19.11.2001.